NICOLAE IONESCU

Psihologia unei vieţi trepidante

EDITURA PANDORA

NICOLAE IONESCU

PSIHOLOGIA UNEI VIEȚI TREPIDANTE

Roman

EDITURA PANDORA
BUCUREŞTI

Copyright © Nicolae Ionescu, Editura PANDORA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
IONESCU, NICOLAE
Psihologia unei vieţi trepidante / Nicolae Ionescu. –
Bucureşti : Pandora, 2010
ISBN 978-973-8147-58-4
821.135.1-31

EDITURA PANDORA
Blvd. Lacul Tei, 123, Bl. 4, Apt. 177
Bucureşti 020383
Tel. 021 243 3739
e-mail: ionmonafu@yahoo.com
Editor: Ion Monafu

Sunt fericit pentru că prin acest volum voi putea l ăsa lumii povestea vieţii mele aşa precum am trăit -o.

Autorul

CUPRINS

I. Cine sunt eu? / 7
II. Casa părintească / 8
III. Cum am perceput şi cum nu am perceput,
ca nevăzător, lumea materială şi fenomenele naturii / 13
IV. La îndemnul învăţătoarei noastre / 15
V. Poveşti adevărate trăite de mine în copilărie / 18
VI. Drumul spre şcoală / 29
VII: Cum mi-am descoperit vocaţia de scriitor / 34
VIII. Ce loc a ocupat muzica în viaţa mea / 37
IX. La nunta noastră / 40
X. Noi şi copiii noştri / 43
XI. Prima zi din viaţa mea de profesor la catedră / 45
XII. Primul nostru copil a devenit şcolar / 48
XIII. Ultimii trei copii ai noştri / 50
XIV. Noi şi copiii noştri am adorat muzica / 52
XV. Au trecut anii ca într-un vis / 54
XVI. La nunta de argint / 56
XVII. Regrete şi mustrări pentru prima noastră casă,
părăsită şi vândută / 58
XVIII. Trăiri plăcute şi impresionante în cadrul excursiilor
în străinătate / 61
XIX. O vizită la Viena / 64
XX. A murit iubirea noastră / 65
XXI. Jalea şi tristeţea de la înmormântarea soţiei / 67
XXII. Vise stranii şi cu semnul întrebării / 69
XXIII. Epistola vieţii mele / 71
XXIV. Cea mai frumoasă nuntă din familia noastră / 73
XXV. Goana spre fericire / 74

XXVI. Când cortina va cădea / 77
XXVII. La bătrânețe viața e tot mai grea / 80
XXVIII. Cum am trăit în timpul lumii mele / 85
XXIX. Puterea destinului / 87
XXX. Treptele vieții noastre / 89
XXXI. O viață de vise și zbucium / 90
XXXII. Calea vieții / 93
XXXIII. Lupta cu viața / 94
XXXIV. Singurătatea este arma ucigătoare pentru fiecare dintre noi / 98
XXXV. Pe aripile viselor mele / 99
XXXVI. Epistola vieții / 102

I

CINE SUNT EU?

În urmă cu aproape 90 de ani, Dumnezeu sau poate soarta au hotărât să mă nasc şi eu, fiind al treilea copil la părinţi. Cum mama m-a văzut lângă ea, viu şi dolofan, m-a şi primit fericită în sufletul ei, iar eu m-am lipit strâns de ea prin cel mai tare liant din lume.

Împreună cu părinţii, locuiam într-o mahala din oraşul Craiova, iar dumnealor erau de meserie croitori. Păcat însă, că, odată cu naşterea mea, şi mama şi eu vom avea de tras multe necazuri şi suferinţe, toate numai din cauza soartei mele nebune. Ea m-a vrut să fiu infirm, răpindu-mi lumina ochilor pe tot restul vieţii şi să trăiesc în beznа groasă şi impenetrabilă a unui întuneric ucigător. Prin întuneric trebuia să bâjbâi mai rău ca şobolanii în galeriile lor.

La început habar nu aveam nici mama şi nici eu de hotărârile duşmănoase ale soartei. Ea trebuia să se chinuiască să mă crească, iar eu să îndur toate suferinţele ce îmi vor ieşi în cale.

Pentru a mă ajuta şi a mă feri de osânda soartei, mama a început să implore mila lui Dumnezeu. În fiecare sărbătoare bisericească şi în fiecare duminică mă ducea la biserică, aprindea lumânări şi ne rugam la toate icoanele depunând acatiste. Despre doctori, ce să mai spun? M-am dus la toţi doctorii din oraşul Craiova şi din alte părţi ale ţării, dar ochii mei au rămas pe mai departe zăvorâţi, spre durerea mea şi a mamei.

În situaţia acestor nereuşite, am început să mă răzvrătesc contra soartei, de parcă aş fi vrut să o ucid.

Disperarea aceasta, în care căzusem de copil, nu i-am spus-o niciodată mamei. M-ar fi dojenit prea tare de ceea ce făceam.

De multe ori stăteam şi mă întrebam de ce făceam acestea la vârsta mea de copil.

Norocul meu mare a fost că Dumnezeu s-a milostivit de mine şi m-a ajutat să-mi croiesc un drum în viaţa, chiar mai mult decât aşteptasem.

Îndeplinirea idealului meu de viaţa, într-o mare măsură, s-a datorat şi mamei care s-a străduit din răsputeri să mă poată la şcoală, unde să pot învăţa carte şi meserie. Din şcoala accea am putut să-mi iau zborul spre liceu, iar după luarea bacalaureatului, am avut posibilitatea să mă înscriu la o facultate. Prin obţinerea licenţei eliberată de facultate, am primit titlul de profesor.

Ca profesor, m-am străduit timp de 35 de ani să recuperez câteva sute şi mii de elevi handicapaţi, victime ale celui de al doilea război mondial (1939-1945).

II

CASA PĂRINTEASCĂ

O iubim şi ne este dragă casa părintească, oricât ar fi ea de mică sau de mare, oricât ar fi ea de modestă sau de arătoasă, o iubim! Ne este dragă casa părintească ori unde e s-ar afla ea, în sat sau la oraş, la deal sau la munte, ne este dragă! Iubim casa părintească cu deosebită plăcere şi n-am părăsi-o niciodată, dacă n-am fi obligaţi să o facem, din o mie de motive.

Casa noastră părintească nu a fost mare de loc. Era compusă numai din două odăiţe şi o prispă, zidite din

cărămidă. În ca am locuit şi noi, cei patru copii cu părinţii noştri, destul de înghesuiţi.

Păcatul marc a fost că bietul tată a murit şi noi eram foarte mici. Mi-a rămas întipărită în minte şi în suflet amintirea despre moartea lui, despre înmormântarca lui şi bocetele celor care l-au jelit dintre ai noştri şi ai cunoscuţilor lui.

După moartea lui, mama a rămas singură să ne creească şi să ne îngrijească cum va putea şi cum o va ajuta Dumnezeu. Pe cei trei fraţi ai mei i-a înscris la şcoală, când le-a venit rândul. Pe mine m-a lăsat la urmă pentru foarte multe motive, până ce a reuşit să mă înscrie la Şcoala primară de copii orbi din Bucureşti.

Despărţirea de toţi ai mei şi de oraşul natal mi-a produs cele mai mari emoţii, dar treptat, treptat, m-am obişnuit cu gândul că mă îndreptam spre un rost al vieţii mele. Casa noastră părintească, pentru noi copiii, a alcătuit cel mai preţios cuib al trăirilor noastre de copii.

Casa părintească a rezistat mai bine de 50 de ani datorită numai grijei mamei, care a ştiut să o repare ori de câte ori a fost nevoie, o văruia de două ori pe an, o dată în postul Paştelui, când pereţii şi tavanurile odăiţelor erau înnegrite de fumul de la sobe, sau de la fumurile de ţigări ale clienţilor. A doua oară o văruia de Sfântul Dumitru, când toată casa era murdărită de muşte şi ţânţari. Biata mamă o văruia atât de bine, de parcă era o bună zidăriţă şi nu alta! Repara orice crăpătura apărută pe tavane sau pereţi, cu multă pricepere. Dar ea nu se îngrija numai de casă, să fie ca lumea, se preocupa intens şi de curte, ca să fie măturată şi în ordine. De multe ori ni se adresa pe un ton dojenitor:

- Măi copiii, ce ar zice clientela mea dacă la noi n-ar exista ordine şi curăţenie peste tot? Ar mai veni să mai lucreze la mine? Şi atunci nu am muri de foame?

Pentru că şi mamei şi nouă ne plăceau florile foarte mult, dumneaei s-a gândit să ne facă o grădiniţă în faţa casei,

de câţiva metri pătraţi. Zis şi făcut; mai întâi a rugat pe vecinul nostru, Nenea Ionică, să vină şi să sape acea bucăţică de pământ, dându-i câţiva bani; a rugat apoi pe Nenea Petrică să vină şi să facă un gărduleţ în jurul locului săpat. El a venit şi a făcut un gărduleţ de toată frumuseţea. L-a îngrădit cu şipci înalte de un metru şi le-a vopsit cu verde, ca firul ierbii.

Mai de la rude, mai de la vecini şi mai de la florării, mama a procurat seminţe şi răsaduri de flori foarte multe, încât nu mai ştia ce să facă cu ele. Până la urmă, le-a semănat pe toate şi le-a răsădit, arzând de nerăbdarea ce o stăpânea la gândul de ce se va întâmpla. Cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a pornit o ploaie măruntă de primăvară, care a ţinut trei zile şi trei nopţi la rând, fără oprire.

După o săptămână, minunea a început să se arate. În fiecare zi îşi scotea capul din pământ câte o floare, spre bucuria mare a mamei şi a noastră.

În două săptămâni, grădiniţa s-a umplut de flori!

Ce i-a trecut mamei prin minte atunci, n-am ştiut, doar că într-o zi, dumneaei ne-a spus:

- Măi copii» m-am gândit să botez grădiniţa noastră "Colţul de rai"!

Noi i-am sărit de gât de bucurie şi în gura mare i-am strigat:

- Da, mămicuţo, este foarte bine şi foarte frumoasă denumirea! Să-i zicem cu toţii, "Colţul de rai"!

Şi, cu adevărat, "Colţul de rai" a existat în curtea noastră mai bine de 15 ani, după care, cu scurgerea timpului, ai mei s-au făcut mari şi mama a îmbătrânit. Fără să mai aibe cine să îngrijească această grădiniţă, a dispărut fără urmă, spre regretul mare al lor, pentru că eu devenisem bucureştean de mult şi-mi vedeam de studiile mele.

Nu am uitat nici o clipă bunătatea şi atenţia mamei ce o avea pentru mine în copilărie. Tot timpul era preocupată să-mi arate ceva, să-mi explice ceva, eu gândul curat ca să nu rămân în urmă ca cunoştiinţele din jurul meu. Din primăvară

până toamna târziu, grădiniţa noastră era încărcată cu tot felul de flori ce răspândeau un parfum şi o mireasmă îmbătătoare pentru noi şi vecinii noştri. Dumneaei, din când în când, îmi arăta şi îmi explica cu dragoste şi pricepere cum arătau florile. Îmi aşeza degetele şi palmele pe tulpina floril or şi pe frunzele lor, spunându-mi ce culoare avea fiecare în parte, de parcă era o profesoară de botanică. Eu înţelegeam tot ce-mi explica şi mă simţeam fericit. Dar, spre necazul meu, ştiindu-mă fără vedere, nu trăiam satisfacţia necesară. Câte a mai tras biata mamă până ce m-a dus la şcoală, numai ea a ştiut, altcineva, nimeni!

Venirea mea la şcoală a fost o adevărata eliberare de sub povara handicapului. Din clipa când am devenit elev, m-am socotit alt om, cu alt destin şi cu alte posibilităţi de emancipare.

După ce mama a terminat cu înscrierea la şcoală a celor doi fraţi ai mei, Georgică şi Traian, şi a surorii mele Jeana, mi-a spus mulţumită şi împăcată:

- Nicuşor mamă, acum a venit şi rândul tău să te pregătesc pentru şcoala de copii orbi din Bucureşti. Într-un an, cu ajutorul lui Dumnezeu, îţi procur cele cerute de şcoală, adică încălţăminte, îmbrăcăminte şi lenjer ie de corp; schimburi de pat şi feţe de pernă, împreună cu câteva acte de-ale tale şi mergem să te înscriu la şcoală, unde tu ai să rămâi acolo, să înveţi carte şi meserie, iar eu am să mă întorc acasă să-mi văd de lucru şi de ceilalţi fraţi.

Spusele mamei m-au săgetat extrem de dureros - eu, singur, aici între străini, iar ei cu toţii acasă, la bine şi lângă mama. Nu aveam un suflet răutăcios, dar la vârsta mea şi cu infirmitatea mea, eram mai sensibil şi mai sceptic ca un copil normal. Aşa-i făcut omul, totdeauna să tresară şi să sufere la situaţii dificile şi deosebite.

Timpul a trecut repede de la înscriere, iar eu m-am obişnuit la şcoală, de minune. Îmi aminteam mai în fiecare seară cum plecasem de acasă cu două geamantane încărcate

doldora, cu dota mea dc şcolar şi acum, odată cu mama care plecasc, dispăruscră şi geamantanele.

Până la Bucurcşti am mcrs timp dc vreo 10 ore, de îmi vcnea să crcd că nu o să mai ajungcm vrcodată acolo şi , totuşi, am ajuns.

În gară, un întreg balamuc: lumea puhoi, vorbea şi ţipa în gura mare, să sc poată înţelcgc. Locomotivelc şui erau de îţi asurzeau auzul. Negustorii cu toatc mărfurilc din lume şi cu toate ziarele din Bucurcşti ţipau şi ei, numai să-şi vândă marfa.

La şcoală am ajuns cum am ajuns, iar din clipa când m-am văzut rcpartizat la clasa domnului învăţător D umitriu, aşczat în banca întâi, am devenit un alt copil, născându-se în mine şi în sufletul meu dorinţa fierbinte de a mă ţinc s erios de carte. După absolvirea acclci şcoli, am urmat liceul, iar după luarea bacalaureatului, m-am înscris la Facultatea de literc şi filosofie, în care, după studii înaltc, am obţinut diploma de licenţă a acesteia şi titlul de profesor.

Of, Doamnc, cei 7 ani dc şcoală primară au trecut destul de greu, dar aceştia au constituit, pentru mine, partea frumoasă a copilărici mcle, pentru totdeauna.

Celc menţionate până aic i n-au fost vorbe de poveste, ci propriile mele trăiri, într-o copilărie dcloc uşoară. Estc adevărat că şcoala îmi ofcrise toatc câtc avusesc să -mi ofere, de-a lungul celor 7 ani, dar nu avea posibilitatea ca , din darurile ei, să pot trăi în restul vieţii; trebuia să învăţ mai departc şi să mă supun unui program de austeră viaţă şi preocupare.

III

CUM AM PERCEPUT ŞI CUM NU AM PERCEPUT, CA NEVĂZĂTOR, LUMEA MATERIALĂ ŞI FENOMENELE NATURII

Oricare mamă, bună şi iubitoare de fiii săi, pe care îi aduce în lume prin naştere, se îngrijeşte zi şi noapte să-i hrănească şi să-i vadă cât mai repede mari şi cu demnitatea de oameni.

Părinţii noştri ne-au avut pe noi patru copii şi ne-au crescut cu toată dragostea. Din păcate însă, tata a murit de tânăr, lăsându-ne pe noi copiii să ne crească mama. Cum va putea şi cum va vrea Dumnezeu, nenoroc ul meu mare a fost ca eu să fiu infirm de la naştere, un plus de povară pentru mama. Până la un an, biata mamă m-a crescut la fel de bine şi de uşor ca pe ceilalţi fraţi ai mei. Greul a început pentru ea şi pentru toţi ai mei, după vârsta mea de doi ani, când toată ziua nu stăteam locului, umblând de colo până colo, în toată casa, prin toată curtea şi ieşind uneori şi pe stradă. Cu toţ ii mă urmăreau să nu păţesc ceva, să nu mă accidentez. Se temea fiecare de mine mai mult decât putea să mă supravegheze. Şi totuşi, în aceste deplasări, am învăţat o serie de lucruri, să l e cunosc cu ajutorul pipăitului. Cunoşteam cum arătau tot felul de farfurii, de căni şi pahare, de tot felul de linguri şi linguriţe şi multe alte obiecte din casă şi din curte. Cunoşteam o serie de păsărele prin ciripitul lor; apoi, cunoşteam găinile, raţele, gâştele, după glasul lor. Cunoşteam câinii după lătratul lor şi pisicile după micunat, fără însă să le fi atins vreodată cu un singur deget, din teamă ca ele să nu mă vatăme cu ciocurile lor ascuţite sau cu dinţii lor tăio şi. Mama cunoştea bine că această intuire pe care o făceam era numai pe jumătate, pentru că din ea lipsea fizionomia acelor păsări şi animale, împ reună cu coloritul penajului sau părul animalului.

Culorile şi lumina au rămas pentru mine două mistere de nepătruns, după care am tânjit toată viaţa, n-am văzut niciodată răsăritul şi apusul soarelui, apariţia pe bolta cerească a stelelor şi a lunii. În acest mod, nu am avut niciodată imaginea cerului înstelat sau întunecat. Nu am văzut niciodată cum arată înălţimea munţilor, cu semeţia vârfurilor lor. Niciodată nu am putut vedea cum arată imensitatea şi luciul suprafeţelor apelor curgătoare sau stătătoare. Nu am văzut niciodată câmpurile acoperite de lanuri de cereale ori plantaţiile de pomi.

La toate aceste percepţii subiective s-au mai adăugat, spre regretul meu, imposibilitatea de a vedea chipurile expresive ale părinţilor mei, ale fraţilor, al soţiei şi ale copiilor mei.

Nu m-am putut privi niciodată într-o oglindă şi nu am avut satisfacţia să admir o pictură celebră, o fotografie de familie. Ochii sunt adevărata fereastră prin care străbat mai mult de 50% din imaginile tuturor obiectelor şi fenomenelor din natură.

Pentru completarea noţiunilor, mama m-a ajutat foarte mult. Se adresa astfel clientelor sale, ori de câte ori vedea că nu este posibil să-mi satisfacă acest proces de intuire:

- Draga mea, Nicuşor s-a făcut băiat mare şi doreşte să cunoască cât mai multe lucruri din jurul lui şi din lume. Dorinţele lui sânt atât de mari încât mă depăşeşte să i le arăt. La ţară sunt posibilităţi de îndeplinire a celor mai multe dorinţe ale lui. Vrea să-şi dea seama cum arată uneltele agricole, lanurile de cereale, tulpinile de porumb şi ştiuleţii prinşi de ele. Doreşte să vadă vrejurile de pepeni şi de dovleci, tulpinele de floarea soarelui. La fel, doreşte să se urce în pomi şi să pipăie fructele agăţate de ramuri; să vadă butucii de viţă cu ciorchinii agăţaţi; doreşte din tot sufletul să se plimbe cu o căruţă trasă de cai, cu un car tras de boi. Să se plimbe acum, iarna, cu sania, trasă de cai cu zurgălăi. Toate clientele mamei

se arătau extrem de binevoitoare şi ne invitau să venim oricând să "văd" aceste lucruri.

Este o mare diferenţă în a vedea prin pipăit şi cu total alta cu vederea, o diferenţă ca de la cer la pământ.

Soarta m-a osândit crunt, dar eu am fost mai tare decât ea. M-am rupt de hotărârile ei şi i-am întors spatele. Odată eliberat de ea, am pornit să-mi făuresc un drum în viaţă cu propriile mele eforturi. Cea mai dificilă ipostază a vieţii mele a constat în imposibilitatea de a intui corect şi complet lumea şi fenomenele naturii, ceea ce m-a plasat într-un nivel de inferioritate faţă de semenii mei văzători.

IV

LA ÎNDEMNUL ÎNVĂŢĂTOAREI NOASTRE

De mult, cu peste 80 de ani în urmă, atunci când împlinisem vârsta de a merge la şcoală, dacă aş fi văzut, a avut loc în viaţa mea de copil un moment extraordinar de emoţionant. Da, am spus extraordinar de emoţionant, pentru că el a hărăzit rostul meu în viaţă. Cu acel moment hotărâtor a început şi propria mea poveste de viaţă, pe care abia acum o mărturisesc, în tocmai precum a fost.

N-am ştiut niciodată cum se statornicise obiciciul ca în oraşul nostru Craiova, în fiecare vară, în toată luna august, o parte dintre învăţători şi învăţătoare de la şcolile primare treceau de la casă la casă şi de la familie la familie, spre a înscrie la şcoală pe fetiţele şi pe băieţii care urmau să intre în clasa întâi.

Aşa s-a întâmplat că, într-o bună zi din luna august a anului 1928, să vină la noi acasă doamna învăţătoare Frumuşanu, care se afla numai la un an, doi, de pensie. Pe dumneaei o cunoşteau deopotrivă şi elevii şi părinţii acestora drept cea mai bună învăţătoare de la şcoala "Madona Dudu" din Craiova.

Înaltă şi voinică, strecura în sufletul micuţilor copii, când teamă, când bunătate, când curaj, când respect, sentimente de care nici părinţii lor nu erau prea departe.

Şi a mai existat în acest timp încă un lucru căruia i-am descoperit rostul. Un timp, nu am ştiut de ce fiecare învăţător sau învăţătoare, care veneau să-i înscrie pe copii în clasa întâi, purtau în mâna dreaptă câte o linie groasă cu patru muchii şi lungă de mai bine de o jumătate de metru, iar sub braţul mâinii stângi, ţineau strâns câte o carte mare, îmbrăcată în scoarţă groasă de carton care semăna bine cu o Evanghelie din biserică.

Misterul l-am descoperit atunci când a venit la noi acasă doamna învăţătoare Frumuşanu, ca să mă înscrie şi pe mine în clasa întâi.

Dumneaei a izbit zdravăn şi de mai multe ori cu linia aceea misterioasă în poartă, de a răsunat nu numai casa şi curtea, dar zgomotul a pătruns adânc şi puternic în urechile mele şi ale mamei, emoţionându-ne teribil.

Bătăile acestea tari şi stridente m-au făcut pe mine şi pe mama să ţâşnim din casă ca din puşcă şi într-o clipă să ajungem la poartă. Din respectul mare pe care mama îl purta doamnei învăţătoare, a deschis larg poarta şi a invitat-o în curte. În zadar a stăruit mama pe lângă doamna învăţătoare să poftească în casă la o dulceaţă, că dânsa a refuzat categoric. Ca să se scuze, dumneaei s-a adresat mamei mai mult în şoaptă:

- Mă feresc de privirile şi de bârfele vecinilor, căci toate acestea pot uşor să ajungă până la şcoală şi de acolo la urechile directoarei...

După scuză şi destăinuire, doamna învăţătoare a rămas puţin pe gânduri şi a respirat adânc. M-a desprins de mâna mamei şi m-a tras spre ea cu dragoste; mi-a vorbit blând şi frumos ca o adevărată mamă.

- Băieţelule, vii la şcoala noastră acum în septembrie? Te iau la clasa mea şi are să-ţi pară foarte bine...

Eu am încremenit. Ce puteam să-i spun?

Într-un târziu, cu lacrimi pe obraji, i-am răspuns mai mult îngăimat.

- Nu vin, doamnă învăţătoare, pentru că eu nu văd!

Învăţătoarea, uimită şi neîncrezătoare în spusele mele, m-a combătut:

- Cum aşa, tu nu vezi? Se poate aşa ceva? Doamne ferceşte...!

M-a mângâiat pe cap şi pe obraji şi s-a adresat mamei.

- Mare păcat pe capul dumitale, doamnă.

Mama m-a tras la ea şi a început să-i vorbească învăţătoarei.

- Nu vede, doamnă învăţătoare... Aşa l-am născut!

S-a aşternut în inimile noastre o tăcere de gheaţă, oprindu-ni-se respiraţia la toţi trei. Pentru toţi a fost un moment dureros de reculegere,

Învăţătoarea cu multă carte, a risipit tăcerea de gheaţă dintre noi şi i s-a adresat mamei:

- Nu dispera, cucoană, ai să-l duci la şcoala de orbi din Bucureşti, unde are să înveţe şi el carte şi o meserie , ca toţi copiii de acolo.

M-a trecut în registrul şcolar cu numele şi prenumele, cu numele străzii şi numărul casei şi mai jos, cu menţiunea "ORB". După care mi s-a adresat:

- Să înveţi băieţelule la şcoala aceea, pentru că acolo este locul tău. Iar dacă are să-ţi placă cartea şi ai să ai ambiţie, după terminarea. şcolii, ai să înveţi mai departe şi ai să ieşi şi tu învăţător. Cei mai mulţi dintre învăţătorii de acolo nu văd nici ei, ca şi tine.

Încurajat peste măsură, am răspuns învăţătoarei mai mult strigând, de parcă îmi ieşisem din minţi.

- Doamnă învăţătoare, am să învăţ carte multă şi am să mă fac şi eu învăţător. În-vă-ţă-tor... după care parcă am amuţit.

Au trecut de atunci doi ani până ce mama a reuşit să mă ducă la şcoală. În tot timpul acesta am învăţat de la fraţii mei poezii şi povestioare din cărţile lor de şcoală. Făcusem acestea numai din dorinţa fierbinte să ştiu şi eu cîte ceva când mă voi duce la şcoală.

V

POVEŞTI ADEVĂRATE TRĂITE DE MINE ÎN COPILĂRIE

1

Poveştile cele mai frumoase, mai plăcute şi mai interesante sunt acelea care fac parte din propria noastră viaţă. Ele reprezintă o părticică din experienţa noastră şi alcătuiesc destinul nostru.

Poveştile copilăriei mele sunt scurte, dar pline de farmecul unor trăiri cu totul aparte.

În situaţia unui copil cu probleme de viaţă aparte, ele oglindesc în întregime această deficienţă fizică care mi-a marcat viaţa. Pentru că timpul este ireversibil, iar noi trecători pe faţa pământului, Dumnezeu ne-a înzestrat cu o mulţime de daruri extrem de importante, pentru a face faţă în viaţa noastră de toate zilele. Mie, în locul ochilor răpiţi, mi-a dăruit voinţă, ambiţie şi inteligenţă, cu care să mă descurc mai uşor în viaţă.

Anii au trecut fulgerător de repede şi m-am pomenit îmbătrânit de-a binelea atunci când nu mă aşteptam. De foarte multe ori rămân surprins când privesc anii copilăriei care s-au scurs atât de repede...

Prima poveste a copilăriei mele s-a făurit atunci când abia împlineam şapte ani. A început în stradă şi de acolo s-a umplut tot cartierul cu ea.

De curând, strada noastră căpătase straie de sărbătoare şi nume nou de "Calea Bucovăţului". Straiele noi pe care strada le căpătase constau în a fi pavată, canalizată şi luminată cu lămpi cu petrol. Astfel amenajată, strada devenise o adevărată perlă în cartierul nostru. Lungă de aproape jumătate de kilometru şi lată de peste 40 de metri, puteau să circule în voie maşini, trăsuri şi căruţe, ca pe un mare bulevard.

Strada avusese norocul să fie dichisita, spre bucuria cetăţenilor care se săturaseră de praful, noroaicle şi băltoacele de mai înainte.

Într-o zi, mai spre amiază, din luna mai, pe strada noastră s-a petrecut un eveniment trist şi ieşit din comun. La ora aceea strada era plină de muncitorii care o amenajaseră şi care, în prezenţa primarului, făceau recepţia funcţionării canalizării. Pentru aceasta, strada fusese inundată cu apa limpede şi călduţa din canalul colector al carticrului. Ca pacele tuturor canalelor fuseseră scoase pentru verificare. Apa umpluse stradă până sus la borduri, atrăgând copiii mai mici şi mai mari să intre în interiorul ei, să se bălăcească din plin. Ceasul râu m-a împins şi pe mine la bălăcit, fără să fi spus nimănui nici un cuvânt. N-am păşit şapte-opt paşi în apă şi m-am pomenit cufundat în canalul din faţa porţii noastre. Apa mi-a năpădit fulgerător nasul, gura şi urechile, simţindu-mă sufocat şi apoi aproape mort. Dumnezeu, care are milă de creaturile sale şi de oameni, şi-a revărsat deasupra mea puterile sale cereşti, salvându-mă de la moarte.

Un muncitor şi-a vârât picioarele în canal, iar eu, în disperarea în care mă aflam, m-am agăţat cu strâşnicie de ele

până cc el m-a tras din canal. Acolo simţeam bine cum moartea pătrundca în toate fibrele fiinţei mele, ucigându-mă. Odată scos din canal, muncitorul mi-a vârât degetele în gură până în fundul gâtului, făcându-mă să vărs mai toată apa înghiţită. M-a întins pe trotuar şi m-a frecţionat pe mâini, pc picioare şi pc tot corpul, până ce mi-am revenit la viaţă şi în putere. După ce m-a văzut liniştit şi sănătos, împreună cu alţi doi muncitori, m-au dus acasă la mama, căreia de cum m-a văzut i s-a făcut rău de moarte. Cu cămaşa şi cu pantalonul leoarcă arătam ca un naufragiat. Mama şi-a revenit în fire, le-a mulţumit dumncalor şi le-a dat nişte bani în semn de mulţumire. Pe mine nu m-a bătut, nu m-a certat, dar m-a dojenit aspru, plângând mai rău decât un copil. M-a dezbrăcat, m-a spălat în albic şi mi-a dat altă cămaşă şi alţi pantaloni. M-a dus în casa şi m-a vârât sub plapumă, undc am adormit numaidecât de spaima, pe care o trăsesem cu o jumătate de oră înainte.

Păţania mea s-a răspândit repede în tot cartierul, căpătând adaosuri şi proporţii fantastice din partea lumii.

De atunci L-am descoperit pe Dumnezeu, cât de mare este şi de bun şi m-am apropiat de El pentru totdeauna.

2

Cea de-a doua poveste se deoscbeşte cu totul de prima, având un caracter optimist şi plin tot de farmecul copilăriei.

Fiind eroul poveştilor mele, mulţi m-au considerat "Păcală" sau "Fiul lui Păcală", de năzbâtiile şi drăcoveniile pe care le-am făcut. Ele au trezit lumii, când haz, când compătimirc, când preţuire. Aşa este lumea făcută şi ca ea suntem şi noi.

Eram patru copii la mama, pe care numai ea trebuia să ne crească, să ne hrănească, să ne îmbrace şi să ne ţină în şcoli până ne-om face mari. Tata murise de o boală de plămâni, pe carc o căpătase pe front, în primul război mondial. Mama a

fost nevoită de soartă să rămână singură cu noi. S-a zbătut din răsputeri până ce ne-a văzut pe toţi măricei şi elevi la diverse şcoli.

Deşi foarte bună croitoreasă, avea puţin de lucru, clientele sale fiind mai mult din jurul oraşului Craiova, de la care primea puţini bani pentru lucrurile pe care le făcea. Aproape de noi existau câteva familii care se ocupau cu creşterea porcilor, pe care îi vindeau toamna la piaţă, câştigând mulţi bani de pe urma lor. Din nevoia de a face faţă cheltuielilor zilnice din casă, mama s-a hotărât să se apuce şi ea de această treabă, un an, doi. N-a spus nimănui nimic, dar de fiecare dată când primea bani de la o clientă, punea o parte din ei deoparte, cu care mai târziu să cumpere şi ea trei-patru purceluşi, pe care să-i crească, iar mai apoi să-i vândă la piaţa ca toţi crescătorii de aceste animale. Pentru a strânge banii necesari cumpărării lor i-a trebuit aproape un an. Cum a venit primăvara, a mers la un vecin şi a cumpărat patru purceluşi grăsuţi şi frumuşei, de îţi era drag să-i vezi. Înaintea cumpărării lor, mama a angajat un vecin care a făcut un coteţ mare cu o curticică pavată în care să-i crească. Cei patru purceluşi cumpăraţi au fost vârâţi în noua lor locuinţă. Cât a mai tras biata mamă până ce i-a văzut mari, numai ea a ştiut. Porcii se cresc foarte greu şi sunt animale care se complac în mizerie, îmbolnăvindu-se uşor şi când nu te aştepţi.

Mama şi cu Georgică, fratele nostru cel mare, şi-au dat tot interesul să-i crească în cele mai bune condiţii de curăţenie şi hrană, până ce i-au văzut mari. Au aranjat apoi cu un vecin să-i ducă cu căruţa la piaţă şi să-i vândă cum va putea mai bine.

Deşi a tras din greu cu ei, la vânzare i-a regretat mult şi totuşi au rămas satisfăcuţi de banii pe care i-a încasat la vânzarea lor.

În timpul creşterii lor, purceluşii au fost botezaţi de fiecare dintre noi: "Bot Gros", "Urechilă", "Gălbenuş" şi "Ghiţişor".

Ghiţişor a fost eroul principal al poveştii melc care a circulat, cu multă fantezie, în cartierul nostru zile şi săptămâni de-a rândul. Dintre cei patru grăsuni, Ghiţişor era porcul cel mai blând, cel mai cuminte şi cel mai mângâiat, scărpinat şi giugiulit de noi copiii, care îi vorbeam nu ca unui animal, ci ca unui om. Cel puţin cu îl giugiuleam toată ziua când era înafara domiciliului său.

Într-o zi, s-a întâmplat ca Ghiţişor al nostru să joace un rol ca la circ. În timp ce-l gâdilam pe burtă, domnul Ghiţişor s-a ridicat de jos şi, ca la comandă s-a vârât sub picioarele mele. Eu, înspăimântat, mi-am încolăcit picioarele în jurul trupului său, iar cu mâinile i-am cuprins ceafa. Deodată, Ghiţişor s-a pornit cu mine în galop, plimbându-mă prin toată curtea de două, trei ori, de parcă eram la circ şi nu acasă. Mama, înspăimântată, s-a apropiat de Ghiţişor şi i-a vorbit: " Gata, Ghiţişor! L-ai plimbat destul pe Nicusor! Ajunge!". Ghiţişor, ce-o fi înţeles, ce n-o fi înţeles, dar s-a oprit ca la comandă. Mama m-a smuls de pe spinarea lui şi mi-a spus: "Nicusor mamă, mare prostie ai mai făcut. Dacă te trântea Ghiţişor de pământ, acolo încremeneai!"

Povestea cu Ghitisor s-a răspândit numaidecât în tot cartierul, căpătând adaosuri şi exagerări din partea majorităţii cetăţenilor. Unii dintre ei mă admirau, alţii mă socoteau un copil trăznit. Unii dintre ei mă compătimeau şi s e exprimau: "Un copil necăjit care îşi găseşte şi el bucurii în ce poate".

Mă aşteptam ca mama să mă dojenească extrem de tare şi chiar să-mi altoiască câteva palme. Nu s-a întâmplat aşa ceva. Mama nu m-a certat şi nici nu m-a atins cu un deget, dar mi-a interzis să mă mai ocup de Ghiţişor. M-am despărţit de Ghiţişor la propunerea mamei, dar în sufletul meu el a rămas ca cel mai drăguţ animal din lume...

De! Copil, sentimente şi viaţa!

3

Nu a trecut mult timp până ce s-a uitat de povestea cu Ghiţişor şi în viaţa mea de copil a prins să se făurească o altă poveste, mai deosebită şi mai interesantă, care a circulat la ţară, în comuna unde fuscsem invitat împrcună cu mama. Fără să repet mult amintirile, menţionez că majoritatea clientelor mamei locuiau în satele şi comunele din jurul oraşului Craiova, pentru că mama le lucra rochiile şi celelalte piese dc îmbrăcămintc foarte bine şi frumos şi cu un preţ destul dc convenabil. Poate că din acest motiv erau foarte drăguţe cu mama şi cu noi, copiii, invitându-ne la ţară, numai ca eu să pot să văd o sumedenie de lucruri şi de vieţuitoare pe care acasă nu aveam de unde să le văd. Cum le ved eam? Destul de simplu: le pipăiam cu degetele şi cu palmele şi eram atent la explicaţiilc mamci şi ale tuturor celor din jurul meu, care aveau amabilitatea să mă informeze.

Când vencau la mama să le lucreze ceva, ne aduceau de toate: fructe, legume, ouă, brâ nzeturi şi altele. Numai la ţară am avut prilcjul fcricit să văd şi să cunosc animalele şi pasările de curte: miei, oi, berbeci, iezi, capre şi ţapi, viţei, vaci, mânji şi cai, găini, raţe, gâşte, bibilici şi curcani. M-am urcat în câţiva pomi şi am văzut cum atârnau fructele pe crengile lor. Pentru mine toate aceste lucruri descoperite constituiau adevărate comori, ieşite din m âna şi munca oamenilor harnici de acolo. La ţară m-am plimbat cu căruţa trasă de cai, în car ul tras de boi şi cu sania trasă pe zăpadă de cai cu zurgălăi, simţindu-mă un adcvărat explorator.

Povestea care urmează a avut loc la ţară, î ntr-o după-amiază de toamnă, frumoasă şi târzie. În ziua aceea, s-a întâmplat ca mama şi cu tanti Lenuţa, la care eram invitaţi, să pună capul jos, adică să doarmă un ceas, doua. Eu şi copiii lui tanti Lenuţa am rămas în ogradă să ne jucăm. Ne-am jucat cât ne-am jucat, după care ce mi-a năzărit mic în minte? Să-l rog pe băiatul cel mare al lui tanti Lcnuţa să mă ajute să mă urc şi

eu într-un pom şi să văd cum se stă mai bine pe crăcile lui. Neluţu mi-a răspuns imediat că mă ajută, dar să fiu foarte atent cum stau în pom că m-aş lovi rău şi pe el l-ar bate maică-sa şi mai râu. Împreună, am mers sub un măr bătrân pe care Neluţu m-a pus să-i pipăi trunchiul şi să mă caţăr pe el până ajung la crengi, vorbindu-mi: "Eu te ajut şi te ridic până la ramuri, dar tu să fii atent cum te aşezi pe ele. Când ai ajuns sus, te aşezi cu fundul pe o cracă mai groasă, iar cu picioarele te sprijini pe alta, mai jos. Stai cât vrei în pom, după care te ajut să cobori cu foarte multă atenţie." Cu inima cât un purice m-am rugat la Dumnezeu să mă ajute, să ne fercască pe amândoi, eu să nu cad din pom, iar Neluţu să nu mănânce bătaie de la mamă-sa. Nu m-am aşezat bine în pom şi în cap mi-au apărut alte trăznăi: mai întâi să cânt "cucurigu" de mai multe ori, ca să fac haz şi să-i distrez, apoi să cotcodăcesc ca găina, după ce a ouat.

Mama şi tanti Lenuţa s-au trezit din somn şi au ieşit amândouă afară să vadă ce facem. Când au dat cu ochii de mine, cocoţat în pom, şi-au făcut cruce şi mama a zis către tanti Lenuţa: "Băiatul meu s-a zăpăcit de tot!" Eu îmi vedeam mai departe de concert: măcăneam ca raţele, gâgâiam ca gâştele şi bălăbăneam ca curcanul înfuriat. Pe mama şi pe tanti Lenuta, deşi erau îngrozite, le-a prins rasul de năzdrăvăniile mele, lăsându-mă mai departe să-mi termin concertul. Amândouă au venit la pomul cu pricina şi mi-au zis: "Gata, gata, Nicusor, că te-ai întrecut cu firea, cu gluma! Acum te ajutăm noi să te dai jos din pom şi drăcovenia asta să n-o mai faci niciodată!" S-au ostenit destul amândouă până ce m-au dat jos din pom şi mi-am simţit picioarele pe pământ. Pentru mine urcatul în pomul acela a constituit o victorie, simţindu-mă pentru prima dată rupt de pământ, trăind în aer, în cer. Pentru un copil cu vedere, nu ar fi fost un lucru mare, dar pentru mine a fost un act de eroism, descoperind încă o parte a vieţii.

Eforturile uriaşe la care am fost expus totdeauna în căutarea celor din jurul meu m-au expus la riscuri extraordinar de mari.

Satul s-a umplut numaidecât de povestea această minunată în care un copil fără vedere se lupta să vadă lumea şi natura.

Mama nu m-a certat, cunoscând că toate le făceam din dorinţa şi necesitatea de a cunoaşte cât mai exact. Lucrurile din jurul meu.

Pentru a evita riscurile la care eram expus în căutările mele, mama a înţeles ca rezolvarea cea mai fericită pentru mine rămâne numai scoală, unde voi învăţa carte, meserie şi muzica, dacă voi avea talent. Şi Slava Domnului, că am învăţat de toate, graţie voinţei şi ambiţiei mele de copil ambiţios.

4

Doamne, Dumnezeule, Doamne, câte mai face şi mai trage şi bietul om, încât nu-ţi vine a crede. Pentru mine ziua de 15 septembrie mi-a adus atâtea necazuri şi emoţii din fragedă copilărie şi până la bătrâneţe, încât această dată am considerat-o totdeauna o zi mare. Pentru că ziua de 15 septembrie a început să mă deranjeze chiar când împlinisem 7 ani. În situaţia mea de copil infirm, nu am putut fi înscris la nici o şcoală primară din Craiova. Abia după 2 ani, mama a reuşit să mă înscrie la şcoala primară de copii fără vedere din Bucureşti. Până la urmă, spre marele meu noroc, mama a reuşit să mă înscrie şi odată cu înscrierea a început şi povestea mea de elev.

În ziua de 15 septembrie 1928, mama a mers cu frăţiorul meu cel mai mic la şcoala unde-l înscrisese mai înainte, pentru a lua parte la deschiderea anului şcolar. Eu am rămas singur acasă şi, fără să ştiu de ce, m-am pornit pe plâns, atât de tare că nici la moartea tatei nu fusesem aşa. Plângeam din ce în ce mai tare şi nu mă mai puteam opri. Mai plângeam eu câteodată când mă loveam de câte ceva, dar ca acum nu

plânsesem niciodată, poate că-mi năzărise mie să plâng în prostie sau poate că aveam dreptate.

Când mama s-a întors de la şcoală, s-a înspăimântat când m-a văzut plângând. M-a luat lângă ca pe scaun şi m-a rugat să mă oprcsc din plâns. M-am oprit din plâns şi printre suspine i-am răspuns:

- Vreau să merg şi eu la scoală, să învăţ şi eu carte şi o meserie!

- Şi pentru asta trebuie să plângi?

Mi-a şters lacrimile de pe faţă cu o batistă şi mi-a vorbit plină de durere: Nicuşor, mamă, nu ţi-am promis că-n toamna următoare te duc şi pe tine la şcoala din Bucureşti, unde sunt copiii fără vedcre? Ai răbdarc până atunci pentru că trebuie să-ţi procur foarte multe lucruri cu care să te prezinţi acolo: două costume de haine, două perechi dc încălţăminte şi lenjerie de corp şi de pat. Mai trebuie să-ţi fac nişte acte la primărie şi să scot nişte certificate de la spital. Ai încredere în minc şi te voi ajuta...

Mama m-a mângâiat, m-a sărutat şi mi-a dat un covrig cu susan pe care-l cumpărase când se întorsese de la şcoală. Dumneaei avea întotdeauna grijă să ne cumpere câte ceva, ori de câte ori se întorcea din oraş acasă, spunându-ne uneori cu mult regret: "Dacă aş avea bani şi mai mulţi, v-aş cumpăra şi alte bunătăţi, dar nu pot".

Noi îi mulţumeam din toată inima şi căutam să fim întotdeauna cuminţi şi ascultători.

M-am retras de lângă mama şi pe jumătate liniştit am început să muşc câte o bucăţică din covrigul care mi se părea cca mai bună prăjitură din lume. Covrigul era de la mama şi de aceea aveam această impresie. Fiecare bucăţică pe care o-nghiţeam îmi aducea împăcare în suflet şi mă simţcam fericit ca peste un an voi deveni şi eu elev. Anul ac ela de aşteptare mi s-a părut o veşnicie, dar cu toate acestea, a trecut. Şi anul a trecut cum trec toate-n lume şi mama a mers cu mine la Bucureşti şi m-a înscris la şcoală. Ba am participat împreună la

deschiderea anului şcolar din 15 septembrie 1930. An şi zi în care au devenit pentru sufletul meu vremea fericirii.

În ziua aceea am trăit două evenimente enorm de mari, care mi-au generat pentru tot restul vieţii cele mai profunde momente. Am fost fericit că am devenit şcolar, dar îndurerat că mă despărţisem de mama şi de toţi ai mei.

5

De mult, tare de mult, în urmă cu peste 80 de ani, în casa noastră părintească a avut loc un eveniment deosebit de important. Evenimentul consta în întrecerea mamei cu cele două surori ale sale şi cu bunica noastră. Toate se întreceau să ne tricoteze noua, celor patru copii ai mamei cele mai multe obiecte de îmbrăcăminte: mănuşi, fulare, căciuliţe, pulovere şi câte un pantalon lung şi gros, care să ne ţină de cald toată iarna acelui an. Pe lângă aceste piese tricotate, mama s e străduia să ne coasă la maşină câte o hăinuţă de stofă , garnisită la guler şi la la manşete cu blană de miel, arătând teribil de frumos. Şi tot la maşină mama ne mai cosea cu multă plăcere pentru fie care dintre noi câte o trăistuţă din pânza groasă cu câte două bretele pe care le prindeam pe umeri. Trăistuţele e rau destul de încăpătoare, ca să le putem umple cu daruril e de la colindat.

La rugăminţile noastre stăruitoare legate de sărbătorile de iarnă, mama s-a hotărât să ne lase şi pe noi să mergem cu Moş Ajunul, cu Steaua şi cu Pluguşorul. Pentru aceasta , chiar de la începutul lunii decembrie am început să învăţăm cuvintele şi melodiile colindelor pe care le vom cânta la casele oamenilor. Repetam de nu ştiu câte ori colindul până ce îi ştiam perfect. Rezultatele străduniilor noastre le -am obţinut prin laudele persoanelor cărora le-am urat. Ne lăudau şi ne felicitau din toată inima şi noi ne simţeam mândri şi fericiţi.

Îmi amintesc cu emoţie de seara când am plecat să colindăm.

Am început mai întâi să uram la noi acasă bunicii şi celor două surori ale mamei. După aceea , am venit cu colindul la mama, cântând deosebit de frumos. Când am terminat de urat, mama ne-a vorbit foarte impresionată: "Dragii mei, aţi cântat minunat! La fel de frumos să cântaţi şi pe unde veţi merge şi nu vă veţi face de ruşine." Noi ne-am bucurat din toată inima şi am mulţumit mamei. Ea ne -a sărutat cu atâta dragoste, de parcă am fi plecat cine ştie unde şi nu la colindat. A mai stat puţin pe gânduri, ne-a mai privit puţin pe fiecare şi apoi le-a vorbit lui Georgică şi Janei: " Georgică mamă , tu să mergi de braţ cu Nicuşor şi să ai grijă de el să nu s e lovească şi să nu se împiedice şi să cadă, iar când intraţi în casa unor oameni, să ai grijă ca Nicuşor să nu deranjeze ceva pe acolo din greşeala!" Apoi s-a adresat surorii noastre Jana: "Fetiţa mea, tu să ai grijă de Trăienică, să nu facă vreo năzbâtie, ca de la vârsta lui este în stare de asemenea lucruri."

Pentru prima dată, noi, cei patru copii ai m amei ieşeam din casa părintească aproape când se înnoptase de-a binelea. Plecăm cu colindul dispunând de mare curaj , şi noi şi mama. Din poartă în poartă, de la casă la casă, am colindat fără să ne dăm seama cum a trecut timpul de repede. Ne -am întors acasă fericiţi şi cu trăistuţele încărcate, iar în buzunare cu destui bănuţi. Când am intrat în curtea noastră , am mai cântat mamei încă o dată "Bună dimineaţ a la Moş Ajun" şi "Sus boieri, nu mai dormiţi" de a vuit curtea şi strada de vocile noastre de copii fericiţi. Am intrat în casă, unde era cald şi bine, iar Moş Crăciun în lipsa noastră ne adusese u n brăduleţ încărcat cu globuri, cu beculeţe şi cu beteală, cum nu mai văzusem niciodată. Instinctiv, ne-am aranjat roată în jurul brăduleţului şi am început să cântam împreuna cu mama "O, brad frumos!" Am cântat cu atâta emoţie de parcă am uitat de colindat. Mama ne-a poftit în bucătărie să bem un ceai fierbinte cu lămâie, după care am mai vorbit şi povestit de la colindat şi apoi am adormit pe neaşteptate.

În naivitatea mea de copil nevăzător, am simţit în cele câteva ore de colind o evadare fericită şi unică din prop ria mea viaţă.

A doua zi, Georgică a mers în oraş şi a cumpărat o stea mare şi frumoasă cu care să mergem în prima zi de Crăciun la colindat. Cu steaua, am repetat aceeaşi figură din Ajun.

Cu Pluguşorul ne-a fost mai greu, dar Georgică a rezolvat şi această problemă. A vorbit cu cei trei colegi ai săi să meargă şi ei cu noi. Aceştia au acceptat şi totul s-a desfăşurat ca lumea. Petrică şi cu Costel au venit cu buhaiul lor, făcut dintr-o putină mărişoară de brad, ce avea o piele de capră groasă, care buhăia ca lumea. Fănel a adus biciul său lung de aproape 2 metri şi împletit în 12 fire de cânepă, de toată măiestria, care când îl învârtea şi îl răsucea pocnea mai tare ca o bombă, de ne asurzea. Eu rosteam versurile din Pluguşor, ţipând în gura mare de răsuna strada, iar Georgică şi cu Trăienica sunau din clopoţei şi strigau "Mânaţi, măi, flăcăi şi sunaţi din zurgălăi!!"

Surioara noastră, Jana, n-a mers cu noi, susţinând cu mult regret că fetele nu au ce caută la Pluguşor.

Păcat că cele trei seri de colindat s-au terminat atât de repede, dar amintirea lor mi-a rămas vie în suflet, emoţionându-mă ori de câte ori îmi amintesc de ele.

VI

DRUMUL SPRE ŞCOALĂ

În copilăria mea, am avut cea mai lungă noapte de coşmar pe care am trăit-o în ajunul plecării mele, la şcoală, în Bucureşti. Dacă aş fi avut un ceas aş fi putut să mă uit la el, atunci în mod sigur, noaptea ar fi trecut mult mai uşor şi mai

repede, scutindu-mă să mă chinuiesc atâta. Dar cum timpul nu stă pe loc niciodată, a trecut şi de accastă dată şi s-a făcut dimineaţă. Mama m-a mângâiat pe faţă şi mi-a vorbit în şoaptă, să nu-i trezească din somn pe ceilalţi copii ai săi:

- Hai, Nicuşor, scoală-te de grabă, spală-te şi îmbracă-te, că acum vine nenea Mandache să ne ducă la gară cu trăsura lui.

La vorbele mamei, mi-am adunat toate puterile, am respirat adânc şi am coborât grăbit din pat, pe jumătate viu, pe jumătate mort de emoţii, Nu a trecut un sfert de oră şi nenea Mandache, birjarul, a venit cu trăsura la poartă, ca să ne ducă la gară. Inima a începput să-mi bată zgomotos, de parcă ar fi vrut să sară de la locul ei.

Nenea, Mandache era de foarte mare cuvânt şi când se angaja faţă de o persoană, totdeauna respecta angajamentul. După ce ne-am urcat în trăsură, dumnealui, foarte liniştit, a pornit caii mai întâi la pas şi apoi, la galop. Vorbea cu ei de parcă vorbea cu oamenii şi animalele îl ascultau; şi-a aprins o ţigară şi a început să vorbească cu mama.

- Dar pe domnişorul unde îl duceţi, coniţă, la vreun doctor, sau la şcoala aia cu copii fără vedere?

- La şcoală, la şcoală, domnule Mandache!

- Cunosc, coniţă, bine şcoala aia, că am avut şi eu un nepot acolo! Cu ce s-a ales bine din şcoala aia, a fost că a învăţat vioara; acum cântă la Calafat la cârciuma domnului Manolache, de mor fetele după el când îl văd ce băiat deştept mai este şi ce frumos cânta la vioară... Era vorba să se însoare cu o fată de familie bună de acolo...! Nu ştiu ce o fi făcut că nu am mai fost pe la el de astă primăvară...

Şi-a mai aprins o ţigară, apoi mi s-a adresat şi mie foarte prietenos:

- Să înveţi, domnişorule, şi mata vioară, că ai să scoţi bani frumoşi cu ea; numai ce intri într-o cârciumă, te aşezi frumos la o masă, scoţi vioara din cutie şi numai ce o zbârnâi uşurel pe la coarde şi câte un cetăţean de la o altă masă, la un

pahar de vin sau ţuică, te roagă să-i cânţi şi lui cântecelul care i-a plăcut mai mult în viaţă şi pe când era mai tinerel şi mai iubăreţ... Să înveţi, domnişorule, vioara, că ai scoţi bani frumoşi cu ea!

Spusele lui nenea Mandache mi-au pătruns adânc în inimă şi în suflet, crezându-l pe jumătate...

Aşa era nenea Mandache când se punea la vorbă; nu se mai oprea din povestire până nu te ducea la locul dorit. Din vorbă în vorbă şi din taifas în taifas, a dat Dumnezeu şi am ajuns la gară. Nenea Mandache a tras trăsura în spatele peronului, a coborât grăbit de pe capra trăsurii şi a luat cele două geamantane ca să le urce în tren. A căutat un compartiment mai puţin aglomerat, ne-a ajutat şi a pus geamantanele pe plasa de portbagaje. Mama i-a plătit banii pentru drum, iar dumnealui mi-a repetat povestea cu învăţatul viorii. A coborât grăbit din tren şi a sărutat mâna mamei.

Drumul până la gară mi s-ar fi părut fără sfârşit, dacă nenea Mandache nu ne-ar fi vorbit şi nu ne-ar fi povestit din toate câte a văzut şi câte a păţit.

Trenul a pornit şi numaidecât pe mine m-a cuprins o emoţie nespus de mare. Abia acuma am simţit mai bine despărţirea de toţi ai mei, de casa părintească şi de oraşul meu natal. M-am stăpânit să nu izbucnesc într-un plâns amarnic, care putea să o impresioneze mult pe mama. M-am stăpânit şi mi-am zis: Ce o vrea Dumnezeu de acum şi cu mine... nu mai pot face absolut nimic... toate sunt stabilite...

Mama, văzându-mă cât sunt de emoţionat şi prăpădit, a început să-mi vorbească mai mult pe şoptite, rupându-mă de emoţii:

- Nicuşor mamă, trenul e plin cu lume de toate situaţiile: şi tineri, şi vârstnici, şi mai săraci şi mai înstăriţi... toţi merg unde au nevoile lor...

Spre surpriza mea şi a mamei, în tren se mai urcau negustori ambulanţi, cu fel şi fel de mărfuri: covrigi de toate felurile, fructe şi bomboane, rahat şi limonadă rece, vin şi ţuica

fiartă... Eu o rugam pe mama să-mi cumpere şi mic din toate, în afară de vin şi ţuică fiartă. Mama îmi cumpăra de toate şi eu o rugam să mănânce cu mine... Însă mama gusta din fiecare câte puţin, lăsându-le pentru mine, ca să le am când voi dori, Aşa era mama, totdeauna bună şi atentă cu noi, copiii săi...

În vagoanele trenului se mai urcau pe lângă negustorii ambulanţi şi numeroşi cerşetori ca vai de capul lor de necăjiţi, bolnavi şi infirmi, de te cuprindeau mila şi jalea, văzând soarta lor. Cu toţii cereau în gura mare să le dai un ban, doi, să-şi cumpere o pâine, o doctorie, o haină. Glasul lor jalnic te umplea de milă. Şi le dădeai câţiva bani, numai să se dacă mai repede de lângă tine. Treceau din vagon în vagon, jelindu-se şi lăsau în urma lor tristeţe şi suferinţe de nedescris.

De la o gară la alta, trenul ne-a dus parcă zburând şi cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns la Bucureşti, unde unchiul Niţă aştepta cu nerăbdare ca să ne vadă.

După ce am ieşit din gară, mama a cumpărat cinci crizanteme mari şi frumoase să le ducă tuşei Lizica şi celor două nepoţele ale ei, care crescuseră şi deveniseră adevărate domnişoare.

Ajuns acasă la unchiul Niţă, tuşa Lizica şi nepoatele ne-au îmbrăţişat călduros, umplându-li-se ochii şi obrajii de lacrimi. Au urmat complimentele de rigoare, adresate una alteia, după care ne-am făcut lejeri şi am intrat în camera în care urma să ne odihnim, până când tuşa ne invită să luăm masa de seară. Imediat după masă, am adormit tun, de nu m-am mai trezit decât dimineaţa. După ceaiul de dimineaţă, am plecat cu mama şi cu unchiul Niţă să mă înscrie la şcoală.

Din clipa când am devenit elev, a căzut peste mine o emoţie ca de trăsnet. Mama, impresionată, mi-a vorbit:

- Dar ce este cu tine, Nicuşor, mamă, acum când toate s-au aranjat pentru tine aici în şcoală, ar trebui să fi fericit... şi nu aşa cum eşti... să nu te gândeşti cumva că am putea renunţa la înscriere... Să ştii, Nicuşor mamă, că numai în şcoală vei putea învăţa carte, meserie şi muzică... ai uitat ce ne-a spus

nenea Mandache? Nu mai plânge că mă faci de ruşine faţă de domnul director, de profesori şi elevi şi de toată lumea care te vede...

Cuvintele mamei au avut un efect asupra mea, parcă de minune. M-am oprit din plâns, dar am suspinat un timp destul de îndelungat.

Împreună cu mama şi unchiul Niţă, am mers la sala de dormitoare, unde am vizitat fiecare dormitor în parte; am urcat apoi la etajul doi pentru a depune întreaga mea dotă şcolară. După aceasta, mama şi unchiul Niţă m-au dus la clasa unde fusesem repartizat, clasa domnului învăţător Dumitriu. M-au rugat să fiu cuminte şi să învăţ bine. Unchiul mă va vizita şi va vedea cum mă voi descurca la învăţătură,

Mi-a fost destul de greu să mă despart de mama, dar am făcut toate eforturile să nu mă pornesc din nou pe plâns.

Prima zi de şcoală mi-a părut ca o poveste frumoasă, ca un vis impresionant care s-a imprimat profund în mintea şi sufletul meu. Amintirile frumoase rămân neşterse în memoria noastră. Treptat, treptat, am înţeles să mă resemnez şi să-mi văd serios de învăţătură şi revenindu-mi în mine proverbul românesc "ai carte, ai parte" şi, slavă Domnului, carte am avut destulă; am absolvit şcoala primară, liceul şi o facultate din care mi-am creat un rost în viaţă.

Reîntorcându-mă pe firul anilor de studii, îmi amintesc că, numai după o singură lună de şcoală, am fost repartizat la clasa de pian a profesoarei Măria Făgărăşeanu, o foarte bună maestră.

Mărturisesc cu multă sinceritate că muzica pentru mine a constituit şi până în prezent balsamul sufletesc din care m-am hrănit cu nesaţ. Retrăiesc încă, cu multe emoţii, amintirea primei lecţii de pian, amintire care s-a imprimat adânc în sufletul meu. Am intrat în clasă cu alţi cinci colegi repartizaţi la această clasă unde ne aştepta doamna profesoară. Dumneaei ne-a strigat pe rând numele, întrebându-ne pe fiecare în parte de ce dorim să învăţăm să cântăm la pian. Ne-a

vorbit despre istoricul pianului şi despre rolul lui de acompaniament şi de solist în orchestră. La urmă, ne-a rugat să stăm cuminţi în bănci şi să ascultăm cu atenţie o interpretare pe care o va face la pian. A cântat cu atâta entuziasm şi pasiune că am rămas cu toţii încremeniţi. Din păcate, clopoţelul a sunat sfârşitul orei şi noi a trebuit să părăsim clasa. Doamna profesoară ni s-a adresat:

- Dragii mei, şi voi veţi putea să cântaţi la pian la fel de bine şi de frumos ca şi mine, dacă veţi studia în mod serios. Dragii mei, să ştiţi că muzica pentru noi, care nu vedem, constituie o mângâiere sufletească supremă.

Această primă lecţie de pian m-a schimbat sufleteşte şi s-a născut în mine dorinţa să mă apuc serios de învăţat acest instrument.

Dacă am reuşit să termin şcoala primară, i-am atribuit meritul profesorului Ion Săndulescu şi directorului I. V. Tassu, care au fost mai totdeauna aproape de mine şi m-au încurajat în situaţiile grele.

VII

CUM MI-AM DESCOPERIT VOCAŢIA DE SCRIITOR

De foarte multe ori rămânem surprinşi când descoperim partea nevăzută şi necunoscută a lucrurilor şi a fenomenelor din natură, din lume şi din viaţă. Pe toate ne ajutăm să le descoperim mulţumită iscusinţei minţii şi uneori şi a hazardului. Dar cel care cunoaşte şi deţine toate aceste taine ale universului uman şi astral este Dumnezeu, cel care le-a creat şi care le va deţine în veşnicie.

De la începutul omenirii, miturile religioase au creat credinţa că fiecare dintre oameni se naşte cu steaua lui, cu norocul lui şi cu destinul lui, Destinul este acela care hotărăşte modul de viaţă al nostru, fără nici o abatere. Să fie aşa, sau nu, nu ştim, dar că există diferenţe între oameni este foarte adevărat.

Despre mine ce să spun? Destinul meu a fost bun şi ne-bun cu mine. Mi-a dat minte, dar mi-a răpit lumina ochilor; mi-a dat sănătate, dar m-a lăsat să trăiesc şi să îmbătrânesc peste măsură; şi mi-a mai dăruit destinul meu voinţă şi ambiţie din belşug, pentru a putea învăţa carte până la îndeplinirea visului născut din cea mai fragedă copilărie. Pentru acest ajutor, oferit de propriul meu destin, i-am rămas recunoscător până la ultima clipă a vieţii. Pentru că dumnealui, destinul, mi-a răpit soţia într-un moment al vieţii extrem de greu pentru mine, nu-l voi putea ierta niciodată de răul pe care mi l-a pricinuit.

Revenind la descoperirea vocaţiei de scriitor, mărturisesc că mi-am început această preocupare ca elev, aflându-mă în clasa a doua primară.

Primele mele creaţii literare au fost 15 la număr şi toate epigrame, dintre care cele mai multe tăioase şi altele, mai blânde. Toate aceste producţii literare de început le-am adresat unor colegi cu care nu mă înţelegeam prea bine, unor cadre didactice foarte severe cu noi, de la care am primit sancţiuni mari.

Abia atunci am înţeles semnificaţia zicalei "după plată şi răsplată". Acest început nu m-a decepţionat prea mult, dar epigrame nu am mai scris niciodată.

Au trecut câteva luni bune până ce muza din sufletul meu m-a îndemnat stăruitor să iau pana şi să trec la treabă. I-am dat ascultare şi cu multă plăcere am scris câteva poezioare care au plăcut deopotrivă şi colegiilor mei şi cadrelor didactice ale şcolii.

Poeziile au fost dedicate sub forma următoare: toamnei încărcate de roade şi belşug, iernii geroase şi înzăpezite, lui Moş Crăciun, pe care îl aşteptam să vină şi la noi la şcoală şi unui dulău al şcolii care lătra toată noaptea, de nu ne lăsa să ne odihnim.

Ca urmare a acestor realizări, domnul director al şcolii m-a numit "poetul nostru", iar colegii, mai în glumă, mai cu invidie, m-au denumit "domnul poet". Ambele denumiri m-au încântat.

Începutul preocupărilor mele literare s-a datorat într-o măsură şi învăţătorului meu domnul Ion Săndulescu. M-a descoperit prin compunerile făcute în clasă, la limba română. Citindu-le, mă ridica în slava cerului şi-mi dădea nota zece. Dar baza succesului meu scriitoricesc o datorez în primul rând muzei mele, care şi astăzi, la bătrâneţe, îmi mai zâmbeşte.

Oridecîte ori în şcoală avea loc un eveniment deosebit, ca de exemplu o serbare frumoasă, o aniversare impresionantă, o comemorare tristă sau o vizită specială din străinătate, eu eram cel care scria câte ceva despre toate aceste evenimente, în proză sau în versuri. Cele scrise, învăţătorul meu, I. Săndulescu, le ducea la cancelarie şi le citea în faţa profesorilor şi a directorului, rămânând foarte impresionaţi, oferindu-mi şi titlul de "cronicar". Este mare lucru ca cineva să te ajute în orice împrejurare şi în orice moment în viaţă. Domnul învăţător Săndulescu m-a ajutat tot timpul, ca un părinte. Mărturisesc sincer că şcoala a fost pentru mine rampa de lansare în preocupările scriitoriceşti de mai târziu.

Când am reuşit să elaborez primul volum din viaţa mea, ajuns la maturitate, l-am considerat cel mai mare lucru realizat în acest domeniu. Toate scrierile mele elaborate până în prezent au dat farmec vieţii mele, pătrunzând mai mult în lumea înconjurătoare. Fiecare lucrare prin conţinutul ei, m-a emoţionat într-un fel sau altul şi mi-a oferit satisfacţii enorme. Dacă nu aş.fi putut beneficia de acest dar dumnezeiesc, sunt

sigur că pentru mine viaţa ar fi fost mult mai tristă şi monotonă.

Revenind la ultimul meu roman, "Psihologia unei vieţi trepidante," doresc să fac cunoscut cititorilor că la acest volum am depus cele mai mari eforturi, datorită vârstei mele înaintate, care a constituit o piedică în realizarea lui. Partea cea mai gravă a acestei situaţii a constat în reducerea memoriei şi a tuturor sentimentelor care m-au părăsit treptat.

Dintre cele 10 volume pe care le-am scris, ultimul, pentru mine, este cel mai valoros, fiind scris la adânci bătrâneţi, Faptul acesta m-a legat şi mai mult de acest volum, necunoscându-i soarta şi destinaţia.

VIII

CE LOC A OCUPAT MUZICA ÎN VIAŢA MEA

Pe când eram copil, mă simţeam fericit ori de câte ori pe strada noastră avea loc câte o nuntă, câte un botez sau câte o petrecere mai mare. Toate aceste evenimente erau însoţite de tarafuri de lăutari, care prin cântecele lor, vuiau nu numai pe strada noastră, dar şi multe altele din jur.

Ieşeam de grabă în stradă şi mă aşezam pe băncuţa din faţa casei, unde ascultam ore în şir, cu multă plăcere, muzica venită de la lăutari. Îmi plăcea chiar şi zarva şi chiotele oamenilor care petreceau acolo. Aveam momente când mi se părea că parcă şi eu mă aflam printre petrecăreţi, la un capăt de masă. Alteori parcă mă aflam în hora copiilor şi jucam de duduia pământul sub picioarele mele. Când mă trezeam din aceste visuri, izvorâte din dorinţa de a fi fost şi eu acolo, mă

amăram peste măsură şi înţelegeam bine că viaţa nu este pentru toţi deopotrivă. Copil, copil, dar filosofia mea despre viaţa şi oameni apare destul de maturizată şi analizată.

Lăsând la o parte gluma şi nimicurile mele copilăreşti, doresc să mărturisesc cu toată sinceritatea că muzica mi-a plăcut mai mult ca orice în viaţă. Poate că, în lipsa posibilităţii de a mă juca toată ziua, ca toţi copii, această artă îmi oferea o linişte, o mângâiere, o încurajare.

Norocul şi soarta m-au ajutat să învăţ muzica şi să devin un bun instrumentist, încă din cadrul şcolii primare, unde am studiat pianul şi vioara.

Pianul a devenit pentru mine instrumentul de preferinţă. Dar pentru însuşirea acestei arte sublime este necesar un efort extraordinar de mare, un timp îndelungat, să nu mă întrebaţi pe mine câte eforturi am depus până am cucerit un loc în imperiul său. Am studiat zile şi nopţi la rândul instrumentele muzicale preferate, renunţând cu desăvârşire la preocupările cotidiene ale vârstei, adică am renunţat la plimbări, distracţii şi petreceri. Numai aşa am reuşit să devin muzician.

Muzica am început-o din clasa întâi primară, deosebindu-mă de ceilalţi colegi prin abnegaţia pe care o depuneam la studii. Excesul acela de a studia foarte mult mă ducea la epuizare şi vlăguire fizică, eforturi pe care nu le băgăm în seamă, însă le resimţeam.

În muzică întrevedeam raza de împlinire a viitorului meu de mai târziu, văzându-mă un mare pianist, concertând în diferite săli din Bucureşti şi din ţară. Muzician am ajuns, excelând ca pianist, reuşind să mă angajez la Orchestra Orbilor din Bucureşti, condusă de Lucian Postelnicu, având ocazia de a apărea pe toate scenele sălilor de concerte din Bucureşti şi din ţară, timp de mai bine de cinci ani.

Această perioadă a marcat întreaga mea existenţă materială şi spirituală, răsplătind în totalitate toate eforturile mele anterioare. După această perioadă a activităţii mele

muziciale, a urmat o a doua perioadă de activitate artistică , dar cu totul opusă celei dintâi.

Împlinisem 18 ani când am stabilit cu patru nevăzători din Azilul "Vatra luminoasă", foarte buni muzicieni în ale lăutăriei, să alcătuim o formaţie muzicală şi să cântăm la n unţi, la botezuri, la onomastice şi la alte ocazii. Cu toţii urmăream partea pecuniară de care aveam nevoie, fiecare în felul nostru. În faţa acestei situaţii, am hotărât împreună să nu ne mai angajăm la asemenea ocazii şi să căutăm u nele cârciumi şi restaurante mai mici, în cartiere le periferice ale Bucureştiului, unde să ne angajăm cu plată lunară. În doi, trei ani , ne-am perindat aproape în toate cârciumile şi restaurantele din acele cartiere.

Pentru noi, ca tineri fără şcoala vieţii, în aceste localuri vedeam o lume de pierzanie, cunoscând situaţiile şi problemele de acolo. Deşi foarte tineri, ne -am impus totuşi să fim stăpâni pe convingerile noastre sănătoase, dobândite în cadrul şcolii.

În primul rând, în aceste localuri, toată lumea aceea pestriţă era dominată de gândul chefurilor şi destrăbălărilor, datorită poate Celui de al Doilea Război din lume, care schimbase fundamental faţa ţării. Toată ţara era plină de văduve şi invalizi, de orfani şi mutilaţi şi de o populaţie săracă care nu mai ştia de ea. Cei rămaşi în spatele frontului nu-şi mai preţuiau viaţa şi nici banii, petrecând zi şi noapte în cârciumi şi restaurante cu disperare. Beau şi exclamau într-una cuvinte dezolante: "... ce, domne, vine un bombardament şi ne omoară într-o secundă... mai bine să ne trăim viaţa în felul acesta...", "... din clipă în clipă ne aşteptăm să fim trimişi pe front, iar de acolo cine ştie câţi ne-om mai întoarce şi cum ne vom mai întoarce, s-ar putea să ne întoarcem ca vai de capul nostru, orbi, schilozi, fără o mână, fără un picior... vai de capul nostru..."

Consumul de băuturi alcoolice în cantităţi exagerate, de către această lume a cârciumilor şi a tavernelor, făcea ca

aceştia să producă scandaluri şi încăierări înspă imântătoare. Ca din senin se dezlănţuia furtuna: s e azvârlea cu sticle şi cu pahare, cu farfurii şi cu tot ce aveau la îndemână; răsturnau mesele şi rupeau scaunele, spărgeau geamurile şi vitrinele, de te îngrozeau. Noi abia reuşeam să ne re fugiem în bucătăria localului sau într-unul dintre WC-uri, cu instrumente cu tot şi să stăm acolo cu sufletul la gură până se termina scandalul, de cele mai multe ori în prezenţa poliţici.

Aceste manifestaţii îndrăcite ce aveau loc î n localurile unde cântam mă îndârjeau să-mi urmez pe mai departe studiile pentru a ieşi profesor şi de a părăsi pentru totdeauna această meseric blestemată. În condiţiile acestea, muzica din localuri o vedeam profanată şi, totuşi, toate aceste scene, trăite din când în când în cârciumi şi anumite restaurante , le-am acceptat într-o măsură destul de mare, pentru că numai în aceste localuri aveam posibilitatea să scot banii necesari pentru îndeplinirea ţelului meu suprem.

Este mult mai bine să treci prin viaţă cu ochii închişi , pentru că atunci nu mai vezi petele negre şi murdare ce apar din când în când pe drumul vieţii tale.

Pentru a menţine echilibrul sufletesc, în fiecare zi, timp de câte două, trei ore, ascult şi astăzi, la adânc i bătrâneţi, cu multă plăcere şi afecţiune, muzica preferată , atât la radio şi televizor cât şi pe unele discuri, C D-uri şi casete pe care le deţin.

IX

LA NUNTA NOASTRĂ

La nunta noastră nu a căzut o stea, dar a răsăr it o steluţă care să-mi lumineze drumul vieţii până la sfârşitul meu .

Steluţa ce a răsărit nu făcea parte din cele cereşti ci din cele pământeşti, pentru că era fata Steluţa Georgescu, singură la părinţi, o fată bună, cuminte şi drăguţă, ca o zână din poveşti. Până să ajungem la nuntă însă, a trebuit să treacă o jumătate de an pentru a rezolva toate cerinţele materiale pe care le impunea această ceremonie socială şi religioasă.

Ţinând cont că nunta noastră a avut loc după terminarea Celui de al Doilea Război Mondial, când condiţiile de viaţă erau destul de grele, predominate de o sărăcie generală, am întâmpinat multe dificultăţi în înfăptuirea acestui eveniment.

Mai întâi şi mai întâi, am obţinut acceptarea de la părinţii Steluţei să ne căsătorim. Apoi, rând pe rând, am început să facem proviziile de alimente şi băuturi; ţuică, vin, sirop şi şampanie. După procurarea acestora, am trecut la a doua fază a cumpărăturilor noastre. I-am comandat la o casă de mode toaleta de mireasă viitoarei mele soţii, iar mie mi-am cumpărat de la un magazin, un costum elegant. Chiar şi părinţilor Steluţei, le-am cumpărat îmbrăcăminte frumoasă. În camera închiriată în care urma să locuim noi doi după nuntă, am cumpărat un recamier, o masă de mijloc şi o servantă, schimbând mult aspectul camerei noastre.

Timpul nu a stat niciodată pe loc, aşa că a venit şi ziua când am ajuns la sfatul popular să ne cununăm civil. După acest act social, slujba de la biserică prin care se efectua căsătoria noastră religioasă, ne-a impresionat profund şi în mod deosebit. Şi tot în această zi, spre seară, am pornit cu nunta acasă, în prezenţa invitaţilor.

Nunta s-a ţinut în curtea casei, în prezenţa a peste 50 de invitaţi; lăutari nu am angajat, dar un patefon a rezistat să zbârnâie nu numai toată noaptea, dar şi până a doua zi la prânz. Mâncărurile, prăjiturile şi băuturile au fost din belşug, încât parcă toată lumea nu mâncase de o săptămână şi nu băuse de o lună. Uneori opream patefonul pentru ca să fredoneze domnul sau doamna cutare cântecul pe care nu l

aveam imprimat şi pe care îl doreau dumnealor. Atunci când nu se cânta deloc, se debitau bancuri şi poveşti, de parcă nu eram la nuntă ci la un teatru comic. Dumnezeu ne-a ajutat să avem vreme bună şi plăcută, deşi ne aflam la sfârşitul lui noiembrie. Noaptea a trecut cu bine şi cu chef mare, dimineaţa cheful s-a reluat, încât bărbaţii au mai mâncat sau nu, de băut au băut zdravăn, supărându-se pe patefon că nu mai ştie a cânta.

Rând pe rând, spre orele prânzului, invitaţii s-au retras de la mese şi au pornit spre casele lor, fluierând şi fredonând cântecele îndrăgite. Atunci când ne-am văzut rămaşi singuri, am făcut un pic de ordine în curte şi în casă, făcându-ne cei mai fericiţi oameni din lume. După atâtea eforturi cerute de nuntă, ne venise şi nouă rândul să ne odihnim şi să dormim pentru prima oară împreună, Pentru ca patul să devină şi mai ispititor, Steluţa l-a stropit dintr-un capăt în celălalt cu apă de colonie, lavandă, care ne-a provocat într-o clipă o toropeală şi o plăcere deosebită.

După nuntă, cum era şi firesc, au început preocupările noastre de zi cu zi, eu la şcoală, iar ea acasă în gospodărie, devenind tot mai fericiţi că ne-am întemeiat acest cămin conjugal din dragoste şi sinceritate; într-o zi, după trei luni de la nuntă, Steluţa m-a înştiinţat cu oarecare jenă şi cu multă fericire că a rămas însărcinată. La auzul acestei veşti, ne-am bucurat ca nişte prostuţi şi ne-am sărutat de nu ştiu câte ori, urându-i din toată inima ca Dumnezeu să o ajute să aibe o sarcină normală şi o naştere uşoară. Nu era zi în care să nu o întreb cum se simte cu sarcina, aşteptând cu nerăbdare ziua şi clipa când va sosi sorocul, care să aducă pe lume primul nostru copil. Cele nouă luni de sarcină au trecut bine şi normal şi, într-o bună zi, de 1 octombrie din 1947, Steluţa a dat naştere unei fetiţe frumoase, ca o păpuşică din vitrină. Păpuşica noastră la botez a primit numele de Octavia legat de data de 1 octombrie. Momentul acesta ne-a oferit cele mai înalte trăiri în viaţa noastră de soţi.

Primul ei an de viaţă a constituit pentru noi adevărata şcoală de a creşte un copil. Şi dacă am devenit părinţii a cinci copii, de multe ori i-am atribuit ei rolul de fetiţă bună de a nu fi singură la părinţi, ci cu mai mulţi fraţi la un loc. Să creşti un copil nu este deloc uşor, dar noi cu cinci copii, vă imaginaţi ce greu ne-a fost şi mai ales soţici, care ca mamă s-a îngrijit de creşterea şi educaţia lor.

X

NOI ŞI COPIII NOŞTRI

În tot cartierul nostru existau puţine familii numeroase ca a noastră. Când plecam de acasă cu toţi şapte, adică noi doi, părinţii şi cei cinci copiii ai noştri, să ne plimbăm, sau să rezolvăm o problemă importantă, ieşeau oamenii la stradă să ne vadă şi să comenteze ceva despre noi, din punctul de vedere al familiei numeroase. Câte unii ne opreau din mers şi ne vorbeau prietenește, iar alţii ne priveau cu ochii holbaţi şi ne urmăreau în continuare.

Ce impresiona mai mult lumea erau cei cinci copii ai noştri, foarte mărunţei de vârstă. Când am ieşit prima dată în lume - cum s-ar spune - toţi şapte, fetiţa cea mare avea numai nouă ani, iar băieţelul cel mic, împlinise numai unul. Băieţelul cel mic se plimba mai mult în braţele mamei sale sau în ale mele, fapt ce impresiona lumea ce ne privea admirativ. Aşa a fost lumea de când există ea.

Îi luam pe copii după noi, pentru că nu aveam cu cine să-i lăsăm singuri acasă. Preferam cârdul nostru întreg, numai să evităm vreun necaz sau neplăcere.

În pofida atitudinii acelei lumi caraghioase, nu ne simţeam deranjaţi mai deloc şi ne vedeam de treburile noastre,

mergând liniştiţi şi mulţumiţi în toate părţile. Dar pentru fiecare plecare a noastră, in corpore, soţia trebuia să depună eforturi şi bătaie de cap foarte mare. Imaginaţi-vă pregătirea celor cinci copii pentru ca să iasă din casă; bine spălaţi, pieptănaţi şi îmbrăcaţi cu haine curate şi încălţaţi cu ghetuţele lustruite. Tot acest dichis cerea timp şi răbdare, iar biata mea soţie trebuia să le aibe. Urmam apoi eu la rând, să fiu dichisit şi asortat de la pantofi şi ciorapi până la cămaşă şi cravată. Ultima era soţia mea, care se îmbrăca decent, se pieptăna frumos şi de cele mai multe ori cu unghiile făcute. Eram încântaţi că ne găseam cu toţii puşi la punct, ca scoşi din vitrină; şi acum, la mai bine de jumătate de veac, îmi amintesc cu emoţie cât de atentă şi bună a fost soţia cu noi, pentru care o regret nespus de mult.

Drept mărturisire, aş putea spune oricărei persoane care m-ar întreba despre soţie cât a fost de atentă cu mine şi cu copiii noştri i-aş răspunde:" ca ea nu există altă soţie şi mamă în lume".

Ne este dat nouă oamenilor să trecem prin viaţă fiecare după destinul său: unul să trăiască mai bine, altul mai rău, după hărăzirea acestuia.

Cu noi şi cu copiii noştri, destinul a fost înţelegător şi ne-a ajutat să realizăm o serie de lucruri mari în viaţă. Când mă gândesc cu emoţii la propriile noastre realizări, văd în ele puterea destinului nostru, care îmi oferă cele mai mari satisfacţii. Tocmai aceste realizări m-au îndemnat să le cuprind în paginile romanului acesta cu deosebită mulţumire.

Este uşor să scrii despre tine, despre ai tăi, pentru că îi cunoşti foarte bine, dar trebuie să eviţi totdeauna subiectivismul şi incorectitudinea, să nu faci excepţii în creaţia literară pentru că vei fi totdeauna condamnat. Nu este admis niciodată ca în scris să omiţi adevărul. Poetul a menţinut următoarele: "e uşor a scrie versuri când nimic nu ai a spune".

Am scris destule despre mine şi despre ai mei cu dorinţa fierbinte de a rămâne peste timp. Cuvintele se duc în

zbor odată cu timpul dar cele scrise rămân imortalizate atât pe un petic de hârtie, cât şi pe sute sau mii de pagini.

Doamne, doamne, cât de mici suntem în faţa naturii şi cât de mult se pot scrie despre noi şi despre faptele noastre. În decursul omenirii, s-au scris miliarde de pagini şi se vor scrie în continuare la fel de multe. Din păcate, însă, din cele scrise, puţine vor rămâne. Restul se vor arunca la coşul de gunoi sau se vor azvârli în foc, pentru a li se pierde urma. Este cunoscut însă că cea mai simplă pagină scrisă cere depuse eforturi mari şi acesta ar fi un păcat să fie azvârlite la gunoi...

Apariţia acestui volum la vârsta mea înaintată, l-am elaborat cu mari eforturi, fără a mă aştepta la succese. Puţini dintre scriitorii zilelor de azi devin somităţi. Restul dintre aceştia prezintă viaţa şi trăirile ei în mod comun. Poate că sunt exagerat că văd lucrurile asemenea, dar am reflectat de foarte multe ori până ce am ajuns la această concluzie. Cum am trăit eu pot să schimb modul acestei existenţe sau nu? La fiecare pas m-am lovit de greutăţi insuportabile şi le pot omite din cele scrise? Cine mi-ar da dreptate? Să nu-i dea Dumnezeu omului cât poate duce, că atunci sărmanul este osândit şi nu trebuie să fie cunoscut de semenii săi!?

Am încercat să las toate la o parte şi să scriu din viaţă tot ceea ce m-a emoţionat, spre bine sau spre rău, spre plăcut sau spre neplăcut, spre omenesc sau spre neomenesc.

XI

PRIMA ZI DIN VIAŢA MEA DE PROFESOR LA CATEDRĂ

În lunga mea viaţă mi-a fost dat să trăiesc cu emoţie şi responsabilitate prima zi la catedra Şcolii primare de copii fără

vedere din Bucureşti. Şcoala o cunoşteam foarte bine pentru că în ea îmi făcusem şapte ani de şcolarizare.

În dimincaţa zilei de 15 septembrie 1945, am luat parte la deschiderea anului şcolar în prezenţa cadrelor şcolare şi a elevilor. Cu toţii aşteptam emoţionaţi sosirea unui inspector din Ministerului Educaţiei, pe preotul şi pe dascălul bisericii Capra, care urmau să săvârşească slujba dedicată începutului de an şcolar. După sosirea celor aşteptaţi, preotul bisericii Capra, de care aparţinea şi şcoala noastră, a săvârşit sfânta slujbă religioasă, redeşteptând în fiecare dintre noi gândurile noastre spre Dumnezeu, de a ne da sănătate şi dragoste de muncă pentru învăţătură.

După oficierea slujbei, domnul inspector şi domnul director au rostit câte un scurt discurs, amândoi susţinând tema "rolul educaţiei în cadrul şcolii".

Ca tânăr cadru didactic, ce păşisem prima dată pragul şcolii, desfăşurarea sfeştaniei a constituit pentru mine un prilej de un îndemn nou spre şcoală. Ca oricare altă profesie, şi funcţia de profesor îşi are specificul ei, cu o mulţime de elemente de specialitate. Astfel, nu este uşor să-i înveţi pe copii de prima dată să scrie, să citească, să socotească şi să recite poezii sau poveşti, ci se impune pentru toate acestea un timp îndelungat, desfăşurat sistematic.

Îmi amintesc cu multă emoţie când, însoţit de directorul şcolii, am intrat la clasa unde fusesem numit diriginte să ţin prima lecţie de istoria literaturii române. Sincer mărturisesc faptul că, pe lângă emoţia ce mă stăpânea, am mai fost dominat de dorinţa de a nu face nici o greşeală în conţinutul lecţici. Cele 50 de minute cât a durat desfăşurarea lecţici mi s-au părut ca au fost mai mult de o oră şi jumătate, fiind stăpânit de oboseală. Poate că aşa vor fi suportat şi celelalte cadre la expunerea primei lor lecţii? Sau aceasta mi se întâmpla numai mie, fiind fricos şi nesigur pe mine...

Lecţia a fost foarte bine ţinută după aprecierile domnului director, felicitându-mă din toată inima pentru

succesul obţinut. Deşi tânăr, directorul dispunea de o vastă pregătire didactică şi de o bogată experienţă şcolară. După mine, totuşi, lecţia o ţinusem destul de academic, iar vocabularul pe care îl folosisem fusese prea savant, probabil îngreunând înţelegerea ei de către elevi.

Ziua bună se cunoaşte de dimineaţă, iar starea mea bună de cadru didactic s-a cunoscut după un scurt timp în cadrul şcolii. Odată cu trecerea anilor, am beneficiat de cursuri de specialitate, putând să-mi iau gradele II şi I de învăţământ, cu calificativul "foarte bine", crescând în prestigiul şcolar. Mi-am iubit specialitatea de profesor mai mult ca orice în viaţă, fapt pentru care, la pensionarea mea, am continuat să dau meditaţii unor elevi şi studenţi nevăzători.

Meritele succeselor mele la catedră s-au datorat într-o mare măsură bunei mele soţii şi copiilor mei, care m-au ajutat în fiecare zi la pregătirea lecţiilor, citindu-mi zeci de pagini din cărţi de literatură, care se încadrau în conţinutul lecţiilor. Mi-au rămas profund întipărite în mine şi în suflet amintirile acelor zile, când soţia îmi citea cu multă plăcere şi în timp ce alăpta pe unul dintre copii sau, în alte ocazii, în timpul lecturii reuşea să adoarmă pe unul din ei, legănându-l fără oprire, până acesta adormea. Momentele acelea mişcătoare nu le-am părăsit nici până astăzi: au rămas în sufletul meu neatinse.

Un ajutor foarte preţios mi l-a oferit fiica mea cea mare Octavia, ţinând la zi scriptele şcolare ce constau în caietele cu planuri de lecţii, în completarea cataloagelor clasei şi a registrului şcolar. Octavia avea un scris caligrafic frumos şi foarte citeţ, pentru care conducerea şcolii mi-a aprobat să facă această muncă de secretariat.

Un alt ajutor primit de la familia mea a fost şi acela de a merge cu mine şi cu elevii mei în diverse excursii şi vizite la muzeele din Bucureşti şi din ţară, fiindu-mi de un mare ajutor.

Poate situaţia mea de handicap at vizual a creat copiilor mei convingerea şi afecţiunea de a mă ajuta din toată inima în toate nevoile mele. Atribui toate aceste combinaţii pozitive ale

familiei mele ca un dar sufletesc de înaltă moralitate şi dragoste pentru mine.

N-am ştiut niciodată când se statornicise obiceiul ca în şcoala noastră, la fiecare cadru didactic nou angajat, să i se ofere o mică atenţie cu prilejul pimei zile de încadrare. Atenţia consta într-un mic aperitiv şi o prăjitură acompaniată de o ceaşcă de cafea, iar la final un pahar de şampanie, ce se serveau în cancelaria şcolii, după ultima oră de curs, această manifestare contribuia la sudarea sufletească a colectivului didactic al şcolii, la care directorul ţinea foarte mult.

Ajuns acasă, i-am mărturisit soţiei că sunt de două ori beat de fericire: o dată că mi-am ţinut lecţia perfect de bine şi a doua oară pentru serviciul cu care m-au primit direcţiunea şcolii, tradiţie care este pentru fiecare cadru nou.

XII

PRIMUL NOSTRU COPIL A DEVENIT ŞCOLAR

Parcă ieri a fost nunta noastră şi astăzi fetiţa noastră a devenit şcolăriţă, rămânând surprinşi cât de repede au trecut anii de atunci şi până astăzi, opt de la nuntă şi şapte de la naşterea fetiţei noastre. Devenirea fetiţei noastre ca şcolăriţă a constituit pentru noi, părinţii ei, o colosală bucurie. Acum ca şcolăriţă, fetiţa noastră parcă un pic s-a rupt din sufletul nostru, pentru că o jumătate de zi stătea în şcoală şi altă jumătate de zi stătea acasă. Din zi în zi, se împrietenea cu tot mai multe fetiţe şi băieţi care, în naivitatea ei, îi considera de-a binelea fraţii şi surorile ei. Şcoala schimbase sentimentele ei surprinzător de mult, încât noi admiram şi vedeam cu ochi

buni acest schimb. Şi pentru că fetiţa noastră era primul nostru copil-elev, am început să o ajutăm în toate formele de care avea nevoie; mai întâi, soţia în fiecare zi stătea cu ea una sau două ore, până îşi termina lecţiile. Seara, când mă întorceam de la şcoală, în cinci minute îi verificam lecţiile făcute şi îi puneam câteva întrebări. Nu au trecut două luni de şcoală şi cu banii economisiţi, am cumpărat o bibliotecă, în care un raft al mobilei i l-am oferit fetiţei, unde să poată să-şi ţină manualele şi caietele, ghiozdanul, învăţându-se disciplinată.

Fetiţa noastră, din tot ceea ce vedea la colegii săi, dorea să aibe şi ea, obligându-ne să i le cumpărăm. Aşa sunt copiii, fără să le pese dacă părinţi pot sau nu să le îndeplinească o dorinţă, ei tot pretind. Îmi amintesc cu multă bucurie ziua când fetiţa noastră a venit cu o notă mare de la şcoală şi când noi i-am făcut cadou o rochiţă.

După doi ani de şcoală, a venit rândul şi celui de al doilea copil al nostru să devină elev. Băiatul nostru Aurelian, ca elev a ridicat mai puţine probleme şcolare decât Octavia, sora lui. Amândoi au iubit muzica foarte mult, ne-au rugat să le dăm şi profesori de muzică. Astfel, pentru Octavia am angajat o doamnă profesoară ca să înveţe pianul, iar pe băiat l-am înscris cu altă profesoară pentru a învăţa vioara. Erau două cheltuieli în plus în bugetul nostru modest, însă fără să ne pese, pentru ca ei să înveţe aceste instrumente. Începutul acestui modest ideal i-au dus la mari succese în viaţă. Octavia, după luarea bacalaureatului s-a înscris la Conservator şi cu timpul a devenit profesoară de muzică, iar băiatul, din clasa a III-a primară, s-a înscris la liceul de muzică şi a devenit un bun violonist. Cu el soarta a fost capricioasă, pentru că, după terminarea Conservatorului, a plecat în Mexic, la Guadalajara, unde a fost angajat ca violonist în Filarmonica oraşului mexican. Mai târziu s-a căsătorit şi şi-a întemeiat o familie, având doi copii: un băiat şi o fată.

Timpul a trecut atât de repede, încât astăzi, când scriu acest roman, primii noştri doi copii au atins vârsta de 60 de

ani, bucurându-mă extrem de mult. Pentru a vorbi de întreaga familie a mea, confirm că cei cinci copii ai noştri şi -au făurit un drum demn în viaţă, bucurându-se de prezenţa a doi sau trei copii în fiecare familie. Închei afirmând încă o dată că mă bucur din plin de întreaga mea familie.

XIII

ULTIMII TREI COPII AI NOŞTRI

Ultimii trei copii ai noştri au ridicat cele mai mari probleme pentru soţie; dacă mai trebuia născ uţi să trăiască sau să fie chiuretaţi şi să moară de mâna criminală a propriei lor mame. Doi copii erau de ajuns în cadrul familiei noastre, care avea multe probleme; o familie destul de modestă, săracă şi cu tatăl infirm, mai puteau să trăiască toţi cinci copiii? Dar un chiuretaj pe atunci costa foarte mulţi bani şi medicii care executau aceste intervenţii, dacă erau descoperiţi, suportau rigorile legii, ajungând în puşcărie. Pe lângă impedimentul acestei situaţii, se mai avea în vedere şi argumentul religios , ca prin chiuretaj se ucide sufletul unui copil.

Faţă de această situaţie, soţia a ales calea sacrificiului de a da naştere a încă trei copii, silită de împrejurări. Sarcina celui de-al treilea copil a suportat-o mult mai greu; existau zile când îi era rău. Timpul a trecut totuşi, iar termenul naşterii s-a apropiat hotărâtor. Astfel că în dimineaţa zilei de 21 Februarie 1952 a născut un copil dolofan, de peste patru kilograme, dându-i numele de Alexandru, după numele naşului care îl va boteza. Trăind într-o singură cameră, toţi cinci, nu a fost uşor pentru noi. Noul născut, Alexandru, dormea în pătuţul primilor doi născuţi, iar ei dormeau pe un recamier de curând cumpărat, împreună cu noi părinţii.

Trecuseră doi ani de când Săndel al nostru se făcuse măricel şi zburdalnic, de îi băgase pe ceilalţi doi fraţi ai lui în sperieţi. Un adevărat teatru a avut loc în familia noastră cu ocazia aducerii de la maternitate de către soţie a celui de al patrulea copil, o fetiţă. Mătuşa soţiei, care ne închiriase camera în care locuiam, a venit la noi şi, în crize de adevărată nebunie, ne-a făcut un scandal îngrozitor;

- Ce, mă, voi aţi înnebunit de tot? V-aţi pus să faceţi o droaie de copii pe timpurile astea grele? Râde lumea de voi că sunteţi mai rău ca ţiganii care cacă copii în fiecare an! Doamne fereşte, vă rog să vă luaţi catrafusele şi să vă duceţi oriunde veţi putea... eu nu vă mai ţin aici, oricâtă chirie mi-aţi da...! Şi tu, Nicule, păcat de cartea ta... că o laşi pe asta să facă o sută de copii! Sunteţi nişte nebuni şi nimic mai mult...!

Avea perfectă dreptate mătuşa noastră, însă noi ce puteam face? Tineri eram şi plozii se lipeau de soţie când nu visai...

Ne-a părăsit mătuşa, bombănind şi drăcuindu-ne. Atunci când s-a apropiat botezul fetiţei noastre Angelica, mătuşa noastră (omama), a venit să dea o mână de ajutor la pregătiri. Pentru soţie şi pentru Octavia, fetiţa Angelica a constituit o mare bucurie: soţia, că avea două fetiţe, iar Octavia avea o surioară pe care să o iubească toată viaţa...

Botezul a avut în loc în luna mai şi s-a desfăşurat destul de modest. La botez, cu toţii i-am dorit fetiţiei să o vedem mare şi sănătoasă. Timpul a trecut repede şi la împlinirea unui an de viaţă a fetiţei, am făcut o masă îmbelşugată pentru a o sărbători. Atunci am promis în faţa mătuşii că un alt plod nu avea să mai vadă de la noi...

Dar, din nou, Steluţa a rămas însărcinată... Fiecare ne naştem cu norocul sau nenorocul nostru, venind în casa noastră şi cel de al cincilea copil, un băieţel... Acesta va avea norocul să crească într-o casă nouă, zidită în timp cei el se dezvolta în pântecul mamei sale. Când al cincilea copil a părăsit maternitatea împreună cu mama sa, am venit direct în

casa nouă, ridicată în cartierul Militari, departe de şcoala unde aveam serviciul şi la fel de departe de locul unde locuisem până atunci... Ne obişnuisem foarte mult cu cartierul unde locuisem timp de zece ani, iar acum ni se părea casa nouă foarte departe. În cartierul Militari existau puţine străzi şi locuinţe străjuite de câmpuri cu semănături de porumb şi alte cereale, era un adevărat sat. Spectrul acesta, jumătate sat şi jumătate oraş, a înspăimântat-o pe soţie şi pe copii destul de mult. Soţia stătea cu lucrurile strânse, aşteptând din când în când să se întoarcă de unde plecase... dar nu se mai putea.

De plecat, nu am plecat, dar nici nu a suferit noua noastră casă, pe care o construisem cu foarte mulţi bani, împrumutaţi cu dobândă de la un cămătar. A trecut mai bine de o jumătate de an până ce Steluţa şi-a aranjat lucrurile; am cumpărat mobilă nouă şi destul de scumpă, pentru a mobila toată casa. Când s-a văzut într-atâta spaţiu locativ, complet amenajat şi într-o curte cu pomi fructiferi, cu flori numeroase şi destul de frumoase, atunci i-a venit inima la loc şi a început să se îndrăgostească de noua casă şi de curtea ei.

Această casă a constituit pentru copiii noştri adevăratul leagăn, unde au crescut şi s-au făcut mari.

XIV

NOI ŞI COPIII NOŞTRI AM ADORAT MUZICA

Nu a fost o întâmplare că întreaga noastră familie să adore muzica. Tot acest proces sentimental s-a datorat cu siguranţă sensibilităţii noastre sufleteşti. Nu am făcut nici o deosebire la nici unul dintre genurile muzicale, preferându-le

pe fiecare la momentul oportun. De aici şi drumul celor c inci copii ai noştri spre muzică a fost deschis chiar din copilărie. La început, când erau foarte mici, au învăţat să cânte din gură de la mama lor, bună şi scumpă. Mai târziu, au învăţat să cânte la pian şi la vioară cu ajutorul meu, după care le-am pus meditatori studenţi din Conservator sau tineri profesori de muzică. După câţiva ani de meditaţii, pe primii t rei copii ai noştri i-am înscris la şcoala de muzică, unde fiecare a depus eforturi mari în fiecare an de şcoală.

După şcoala de muzică au urmat Conservatorul, au obţinut diplomă de profesori de muzică, asigurându-le existenţa materială în viaţă.

Şi eu am început să învăţ pianul şi vioara din ş coala primară şi nu m-am lăsat până ce nu am urmat cursurile Conservatorului Astra din Bucureşti, secţia pian. Toate aceste studii ne-au introdus în imperiul celei mai sublime arte, muzica, prin care am căpătat o sensibilitate sufletească aleasă. Pentru mine şi copiii noştri, muzica ne-a solicitat un efort deosebit, pe care, totuşi l-am trecut cu mari succese, datorită ataşamentului pentru această artă.

De foarte multe ori m-am întrebat dacă soarta sau viaţa au hotărât că noi şi copiii noştri să ne ataşăm atât de mult de această artă. Şi să facem din ea sursa principală de existenţă. Pentru mine, muzica încă din tinereţe mi-a adus banii necesari pentru a-mi putea plăti studiile liceale şi de la facultate. Îmi amintesc că banii câştigaţi în cârciumi şi restau rante abia îmi ajungeau să-mi procur cele necesare liceului şi orelor de meditaţii. Nu aveam pe deplin experienţa vieţii şi de cele mai multe ori nu ştiam să drămuiesc banii în cele mai bune condiţii. Am rămas totuşi mulţumit pentru că, prin modestia de care dispunem, nu doream lux şi nu mă interesau distracţiile şi viciile. Numai aşa am realizat lucrurile mari din viaţa mea, cu bani puţini şi cu trudă multă.

Imaginaţi-vă cum aş fi putut face faţă în cadrul familiei noastre numeroase cu un singur salariu de profesor, în

acele vremuri grele şi sărăcăcioase, vremuri vitrege, caracteristice după Cel de al Doilea Război Mondial şi instaurării comunismului sovietic în ţara noastră. S-au trăit zile apocaliptice, în care nouă, cadrelor didactice, ne erau interzise relaţiile cu religia şi cu biserica, fiind ameninţaţi cu pierderea slujbei.

Viaţa ar fi fost şi mai grea dacă nu am fi respectat cu stricteţe şi cu teamă dispoziţiile comuniste, pentru a putea ocroti familia şi nu a o distruge. Asupra hotărârilor comuniste nu am scos un cuvânt şi mi-am văzut întotdeauna de îndatorirea mea de profesor, muncind din răsputeri pentru educarea elevilor mei.

XV

AU TRECUT ANII CA ÎNTR-UN VIS

A trecut timpul şi anii foarte repede şi aproape nu ştiu cu ce m-am ales, cu trăirile noastre, bune şi rele, care se pare că ne-au alcătuit viaţa...?

Eu şi cu soţia am considerat totdeauna că vieţile noastre s-au contopit în una singură, împărţită nouă şi copiilor noştri.

Cunoscând împreună eforturile pe care le-am depus pentru creşterea copiilor noştri, abia acum am ajuns la valorificarea lor, fiind totuşi fericit de rezultatele obţinute din dragostea enormă ce o aveam pentru ei, le-am creat cele mai bune condiţii pentru ca ei să nu cunoască necazurile şi greutăţile vieţii. N-am dorit mai mult de la viaţă niciodată, doar să avem copii buni şi o casă arătoasă am dorit.

Impresionat profund de eforturile şi de dragostea soţici de a-şi fi crescut şi educat copiii, prezint mai jos următoarele strofe:

"Când se coceau cireşele de mai
Sub razele, fierbinţi, de soare,
Îmi amintesc precum erai,
Timidă, blândă, iubitoare...

În juru-ţi copilaşii roată
Spuneau nimicuri şi poveşti
Şi ca o maică prea curată
Cât ai trudit până a-i creşti..."

Numai preocupările noastre părinteşti de a ne creş te şi educa copiii cât mai bine ne-au determinat să avem în ved ere în toată viaţa noastră grija faţă de ei. Pentru soţie, fiecare naştere a constituit un punct crucial în viaţa sa devenind mereu mai credincioasă faţa de Dumnezeu. Aceasta este viaţa: să culegi în cuprinsul ei toate flori le demnităţii şi ale credinţei.

De bătrâneţe nimeni nu scapă... cunoscând fiecare urmările ei. Ajunşi la bătrâneţe, ni se schimbă mintea şi sufletul, îndepărtându-se de tot ceea ce a fost mai înainte... Dacă în decursul vieţii am fost fericit şi ne-am bucurat de toate splendorile vieţii, la bătrâneţe totul se r educe şi dispare. Din păcate am ajuns la bătrâneţe şi văd realitatea cu ochii minţi i şi ai sufletului. Ceea ce mă impresionează în mod deosebit sânt transformările pe care orice persoană în vârstă le suportă în fiecare zi şi în fiecare timp în parte.

În norocul şi în favoarea bătrânilor apar copiii lor. care îi ajută şi îi sprijină în mod deosebit. Un mod grăitor s-a petrecut şi în familia noastră odată cu îmbolnăvirea soţici, copiii şi în special cele două fi ice ale noastre au ajutat-o zilnic până în clipa cea din urmă şi trecerea ei în eternitate.

XVI

LA NUNTA DE ARGINT

Abia am aşteptat să trec în paginile acestui volum şi povestirea despre nunta noastră de argint, la care noi şi copiii noştri am trăit momente de neuitat.

Mai întâi de toate, menţionez că nunta de argint a avut loc după 25 de ani faţă de data primei noastre nunţi. La nunta noastră de argint, participau acum cei cinci copii ai noştri, mari şi sănătoşi.

Ceea ce ne-a înduioşat până la lacrimi a fost faptul că la nunta noastră de argint nu mai eram nici tineri, nici bătrâni, încărunţiseram amândoi, iar copiii noştri ni se păreau mari de tot. Barza care îi aduscse pe lume şi îi făcuse mari încărunţise şi ea de-a binelea.

Lăsând la o parte gluma, revin să descriu această nuntă de argint în cuvinte simple şi sincere. Până la sosirea evenimentului, pregătirile au fost mari şi numeroase. De acum vedeam altfel lumea şi realitatea, întrebându-ne adesea dacă mai este cazul şi timpul să facem această nuntă, dar răspunsul era afirmativ: se poate şa nu o facem? Să călcăm anumite norme în picioare... nu avem voie. Şi apoi cum am rămâne să pierdem această nouă ocazie să fim mire şi mireasă...? Şi tot la această nuntă de argint ne-am călăuzit după proverbul care glăsuieşte astfel: "ce poţi face astăzi nu lăsa pe mâine". Şi toţi, spre bucuria noastră, au fost de acord cu noi.

Dar cine a suportat greul pregătirii acestei nunţi, care ne-a uimit cu eforturile, a fost soţia. Când cineva doreşte să realizeze ceva formidabil mută şi munţii din locul lor. Soţia nu a mutat munţii, dar a schimbat interiorul casei.

Din cele două micuţe dormitoare ale copiilor ea a făcut o cameră mare ca un salon, cu mâinile ei, cu o muncă de zidăric destul de grea, a dărâmat un perete dintre cele două dormitoare, a trecut apoi la tencuiala necesară la pereţii rămaşi

şi a terminat zugrăvind toată accastă nouă camcră. În trei zile, Stcluţa a schimbat totul, nimic nu mai era ca înainte. Din celc două sobiţe de teracotă ale dormitoarelor, soţia a angajat un meşter sobar care le-a schimbat într-un şemineu minunat, chiar în mijlocului camerei noi. Deci omul sfinţeşte locul şi, sincer să fiu, cu ocazia nunţii noastre dc argint, toată casa noastră s-a schimbat, de parcă era cu totul alta nouă.

Desfăşurarea nunţii dc argint ne-a oferit cea mai splendidă zi din viaţa noastră, pătrunzând profund în sufletele noastre. Tot cartierul a vorbit despre nuntă noastră; aici s-a mâncat şi s-a băut din belşug. A început spre căderea serii dc duminică şi s-a sfârşit luni dimineaţa. Tot ce s-a băut şi s-a mâncat la nuntă nu a fost puţin, dar de dansat s-a dansat foarte mult. Tot acest program al nunţii a lăsat multe amintiri în sufletul copiilor noştri, dorind să le vină şi lor rândul la căsătorie...

Au trecut de atunci mai bine de 20 de ani şi peste noi s-au abătut zile, grele. Întreg tumultul trăirilor noastre s-a împovărat de îmbolnăvirea soţiei. Resemnându-mă, m-am călăuzit totdeauna după cele scrise de cronicarul Miron Costin, care sublinia: "nu-s vremurile sub cârma omului ci bietul om sub ele..."

Dintre marile noastre preocupări, m-am străduit să găsesc un remediu pentru însănătoşirea soţiei; am chemat medic după medic şi am acceptat toate tratamentele recomandate de ei pentru însănătoşire. Toate medicamentele şi tratamentele au rămas zadarnice, spre durerea mea sufletească şi a ei.

În ultimul timp, am recurs la internarea în spital a soţiei pentru a interveni chirurgical şi pentru a-i grăbi însănătoşirea; însă rezultatele nu au fost pozitive, iar încercările doctorilor i-au agravat boala. Spre situaţia noastră nefericită, boala foarte curând îi va curma viaţa, fapt care niciodată nu credeam că va avea loc.

XVII

REGRETE ŞI MUSTRĂRI PENTRU PRIMA NOASTRĂ CASĂ, PĂRĂSITĂ ŞI VÂNDUTĂ

Dintre marile noastre realizări, am considerat totdeauna construcţia casei noastre, o adevărată minune pentru familie. În interiorul ei am putut creşte copiii mari şi sănătoşi, toţi au mers la şcoli şi şi-au făcut un rost în viaţă. Ceea ce ne-a creat cele mai mari regrete şi remuşcări a fost atunci când am părăsit locuinţa pentru a ne muta într-un apartament la bloc, pe care l-am achiziţionat în rate.

Prima noastră casă se deosebea fundamental faţă de un apartament de bloc printr-o mulţime de diferenţe: în prima noastră casă aveam o mare curte umbrită de pomi fructiferi, cu o grădiniţă încărcată cu tot felul de flori. Jumătate din curtea casei era semănată cu legume şi zarzavaturi ce ne ajutau, în parte, la hrana de toate zilele. Cele două grădiniţe, de flori şi zarzavaturi, erau îngrijite din primăvară până toamna târziu de soţia mea şi copiii noştri dragi. Ceea ce a devenit şi mai spectaculos a fost bolta de viţă de vie pe care soţia a întins-o pe un cadru metalic, ce s-a transformat într-un adevărat acoperiş răcoros, pe o suprafaţă destul de extinsă, în faţa casei noastre. Sub această boltă minunată şi răcoroasă, serveam din primăvară până toamna târziu, cele trei mese din zi, împreună cu copiii, într-o atmosferă plăcută, toţi simţindu-ne foarte fericiţi. Chiar şi pe musafirii care se întâmplau să ne viziteze îi serveam sub această boltă: încântătoare cu cafea, o dulceaţă sau o prăjitură, toţi rămâneau încântaţi de această minunată bijuterie naturală.

Copiii de multe ori îşi făceau lecţiile aici, sub boltă, iar cu ore în şir, din zi şi din noapte, îmi petreceam timpul scriind versuri şi proză, după cum muza mă inspira.

Îmi amintesc cu multă bucuric şi satisfacţic de timpul când, sub această boltă vrăjită, am elaborat primele mele volume, publicate la editura LITERA, volume intitulate: "Din anii copilăriei mele" şi "Răscrucile vieţii", ce au avut şansa şi norocul de a fi difuzate nu numai în ţară ci şi în alte locuri din lume. Cu aceste două cărţi am participat şi la unele concursuri literare internaţionale, primind premii în dolari, bani care ne-au ajutat destul în gospodăria noastră.

Atât de mult am iubit această casă, încât i-am dedicat poezii şi povestiri, care i-au impresionat pe copiii noştri şi o întreagă lume. Pentru ilustrarea acestor fapte, prezint mai jos câteva fragmente în care se vorbeşte despre aceastră casă iubită.

1
Surâde grădiniţa plină
De flori şi straturi verzi de iarbă...
Cu umbra pomilor vecină,
O cloşcă şi-a găsit de treabă...
2
Îmi place mult la mine acas'
C-abundă viaţa peste tot...
Copii cu păsări şi cu flori
Dau veseliei-ntrun glas
Şi-o ţin aşa nepăsători.
3
Dimineaţa, când la şcoală
Cu toţi cinci plecăm deodată,
Cine ce-a dintâi se acoală
Ceişorul să ni-l facă...?

Este mama care spune
Că n-ar vrea nici să mai doarmă
Ca să fie toate bune...
Scumpa noastră, dragă mamă..!

4
Ni s-au făcut copiii mari
Şi toţi de-acum au rostul lor,
Unul munceşte printre strungari
Altu-i prin spaţiu zburător...

Dar cel mai mare şi-alintat
Menirea lui ne pare sfântă
Colindă lumea-n lung şi lat
Şi cu lăuta lui le cântă...

Reuşitele treburi în gospodărie din primăvară şi până în toamnă târziu se datorau în întregime hărniciei, priceperii şi bunăvoinţei soţici. În fiecare vară punea la clocit trei-patru găini care scoteau vreo 50-60 de pui, pe care îi îngrijea în mod deosebit şi-i creştea, ajungând toamna să se facă frumoase puicuţe şi bravi cocoşei. În cele două grădiniţe, soţia depunea cele mai mari eforturi, cam tot timpul anului. Ore în şir, împreuna cu copiii, lucra la răsaduri, unde îi plăcea ca totul să fie în ordine.

Toate lucrurile din lume au început greu şi frumos, iar mai târziu un sfârşit care nu este dorit. Şi sfârşitul acestui paradis al nostru a avut loc după 20 de ani, după care s-a prăbuşit brusc şi pe neaşteptate. Grădiniţele s-au acoperit de buruieni, pomii au început să se usuce, iar păsările din coteţ erau din ce în ce mai puţine, mâncate de dihori şi de pisici... Această schimbare nedorită ne-a determinat să cumpărăm un apartament la bloc, părăsind cu regret casa minunată, ce constituise pentru noi un adevărat paradis.

Atunci când am părăsit această locuinţă, în care investisem o sumă frumuşică de bani, am fost cuprins de o tristeţe de nedescris. Nu m-am opus deloc mutării la bloc, dar în visele mele dintotdeauna speram să rămân tot restul vieţii mele în această casă.

Nu tot ceea ce dorim se poate îndeplini totdeauna. Cu toată voința și insistențele noastre... Și scurta poveste ce a avut loc în casa noastră de vis s-a spulberat ca într-o clipă, risipită de furtuna vieții...

Viața la bloc este o viață cu totul diferită, este o viață închisă, ceea ce nu a dat satisfacții totale soției, trăind sub o teroare zilnică apăsătoare. Faptul acesta, probabil, a contribuit efectiv la îmbolnăvirea ei de mai târziu.

XVIII

TRĂIRI PLĂCUTE ȘI IMPRESIONANTE ÎN CADRUL EXCURSIILOR ÎN STRĂINĂTATE

Câțiva ani la rând am străbătut țara în lung și în lat, la recomandarea unor medici neurologi pentru tratamentul soției. Astenia în care căzuse și care o deprimase total sufletește nu a putut cu această ocazie să dispară. La această situație, medicii i-au recomandat excursii în străinătate, pe durate mai lungi de timp. Excursiile efectuate au avut un rezultat pozitiv, dar spre nefericirea ei, a apărut un alt sindrom de boală, de care nu a mai scăpat.

Prima excursie, care a fost cea mai importantă dintre toate și mai plăcută pentru noi, a fost aceea de la Paris. Gândul acesta ne atrase spre capitala Franței, cunoscând bine rolul istoric și educativ pe care această țară l-a oferit tinerilor români, ce au urmat școli superioare și facultăți acolo. Istoric, este bine cunoscut că reprezentanții revoluției de la 1848 din țara noastră au fost tinerii români instruiți și educați la Paris și în multe orașe ale Franței.

Chiar şi nevăzătorii din toată lumea datorează tânărului inventator francez Louis Braille recunoştinţă eternă pentru sistemul de scriere şi citire în relief, sistem introdus în toată lumea, care îi poartă numele.

Spre a merge la Paris nu ne-a fost deloc uşor... În urma unei scrisori trimise în Franţa la Asociaţia de Invalizi şi Handicapaţi "Valentin Haüy", am obţinut o invitaţie de venire favorabilă, cu ajutorul căreia am obţinut paşaportul şi viza necesare. Cu credinţă în Dumnezeu, am pornit pe drumul spre Franţa ca doi mari aventurieri, copiii noştri admirându-ne pentru curajul pe care îl aveam.

Speram şi visam să facem o călătorie plăcută, lipsită de vreun eveniment nedorit, până la Paris. Dar acesta nu ne-a ocolit, încât la Budapesta, am fost obligaţi să stăm circa 10 ore în gară, din cauza unui marc accident de circulaţie feroviară. Dar cum în fiecare rău a existat întotdeauna o picătură de bine, am avut posibilitatea ca în acest răstimp să putem vizita oraşul.

Prin bună înţelegere între noi călătorii, am stabilit ca din fiecare compartiment, jumătate din numărul călătorilor, timp de o oră, să viziteze oraşul, în timp ce cealaltă parte să supravegheze toate bagajele şi invers. În primul rând, în oraş ne-a atras atenţia o mare cofetărie unde am intrat şi am ocupat o masă. Soţia mai mult prin semne a reuşit să ceară o prăjitură cu ciocolată veritabilă, împreună cu un pahar mare de citronadă rece şi gustoasă, cu un preţ modest. În timpul vizitării oraşului, am intrat într-un magazin de produse cosmetice unde, spre norocul nostru, se afla o vânzătoare româncă foarte drăguţă şi amabilă cu noi; ne-a recomandat cele mai bune produse de toaletă (săpunuri, paste de dinţi, apă de colonie, lame de ras şi multe altele). În plimbarea noastră prin Budapesta, nu am reuşit să vizităm lucruri foarte importante, întorcându-ne la gară cu un uşor regret.

Al doilea ghinion întâlnit în călătoria spre Paris a fost faptul că trebuia să schimbăm trenul în gara Strassbourg, care

ne-a produs multe emoţii. Ajunşi la Paris, i-am mulţumit lui Dumnezeu de ajutorul oferit.

Din Gara de Nord din Paris am luat autobuzul care ne-a lăsat chiar în faţa Asociaţiei Invalizilor şi Handicapaţilor, fiind primiţi cu multă amabilitate de conducerea acesteia. Timp de 10 zile Asociaţia ne-a cazat la Institutul Naţional al Tinerilor Orbi, unde am avut posibilitatea de a vizita unele instituţii ale nevăzătorilor din Paris, precum şi unele instituţii de cultură şi artă.

Prima vizită am făcut-o chiar la institutul unde fusesem cazaţi şi am rămas impresionaţi de rolul deosebit de mare pe care îl reprezenta acesta. Pentru mine au existat momente atât de emoţionante că uneori aveam impresia clară că aud vocile celor două mari genii ale nevăzătorilor: Louis Braille şi I.V.Tassu, întemeietorul alfabetului Braille şi respectiv a primei şcoli de nevăzători din ţara noastră. În fiecare vizită ce am efectuat-o la Paris, am fost însoţiţi de către un ghid pus le dispoziţie de conducerea asociaţiei lor. În Franţa, ca în nici o altă ţară, o mulţime de personalităţi filantropice depun servicii în favoarea nevăzătorilor, în mod voluntar.

În vizitarea institutului în care eram cazaţi, am avut prilejul să cunoaştem o sală de muzeu unde erau expuse materiale şi fotografii din viaţa tiflologului L.Braille, care m-a impresionat în mod deosebit. O bucurie imensă am trăit-o atunci când ne-am deplasat la Versailles şi am aflat o serie de date istorice ale Franţei şi ale Europei, unde şi ţara noastră a fost ajutată de personalităţi ilustre ale Franţei.

Vizitele pe care le-am făcut după această colosală documentare din oraşul Versailles, şi pe care nici astăzi nu le-am uitat, au determinat pentru noi atragerea spre alte puncte de cultură şi arte din Franţa. La Catedrala Nôtre Dame, am ascultat interpretând la orgă un scurt recital de J.S.Bach, care ne-a umplut sufletele de smerenie şi satisfacţie muzicală. În sala Operei, am participat circa un sfert de oră la repetiţia

operei "Traviata" de G. Verdi, unde artiştii apăreau cu adevărat nişte coloşi interpreţi ai rolurilor.

Ne-am întors în ţară fericiţi că am văzut ceea ce nu ne închipuiam să vedem şi am trăit zile şi momente pe care niciodată nu le trăisem până atunci...

XIX

O VIZITĂ LA VIENA

După patru ani de la vizitarea capitalei Franţei, iată-ne porniţi pe drumul altei metropole europene, Viena, oraşul de vis, oraşul marilor compozitori J. Strauss, tatăl şi fiul, şi a altor compozitori magnifici.

Dacă la Paris ne descurcasem în conversaţiile noastre binişor în limba franceză, aici la Viena, cunoscând puţin limba germană, a constituit pentru mine o dificultate destul de serioasă.

Îmi amintesc cu deosebită emoţie, când ajunşi în gara de la Viena, eram aşteptaţi de către directorul Institutului "Harmoni", domnul Vogel, cu un autobuz care să. ne conducă la institut. Întreg institutul dispunea de o noblеţe marcantă şi rar întâlnită. Imobilul institutului era alcătuit din mai multe clădiri, cu funcţiuni de folosinţă deosebite. Ocrotiţii care trăiau în acest institut erau în număr de 25 de nevăzători şi ambliopi de vârste între 30 şi 100 de ani, de ambele sexe, bucurându-se de cele mai moderne şi mai confortabile condiţii de viaţă. Circulaţia de la un etaj la altul se făcea cu ajutorul lifturilor, care se deschideau automat, anunţându-se cu ajutorul unei voci sintetice funcţia locului respectiv: dormitoare, săli de lectură, birouri administrative. La subsolul clădirii principale, erau alte diferite spaţii funcţionale, amenajări sportive şi sanitare.

Asistaţii erau repartizaţi câte două persoane în fiecare cameră, bărbaţi şi femei. Pe holurile fiecărui etaj se găseau vase mari cu tot felul de flori şi plante exotice luminate de becuri cu intensităţi diferite de lumină tot timpul zilei. Toată această zonă botanică era îngrijită de persoane tinere, angajate de institut. Toate doleanţele şi situaţiile nedorite ale asistaţilor erau comunicate conducerii, de unde urmau să fie rezolvate în două, trei zile, pentru evitarea neliniştii şi stresurilor lor. Între noi şi conducerea institutului se legase o adevărată prietenie, care la sfârşitul sejurului ne-a ocazionat regrete, despărţindu-ne foarte greu.

XX

A MURIT IUBIREA NOASTRĂ

Am considerat o adevărată nedreptate din partea mea să scriu despre decesul soţiei mele. Şi totuşi am scris, pentru că ea m-a rugat, cu limbă de moarte, să scriu dacă am iubit-o cu adevărat. Faţă de dragostea mare pe care i-am purtat-o am scris despre ea şi trecerea ei în eternitate, spre a rămâne pe mai departe ca moştenire copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor noştri.

Atunci când medicul de la Spitalul militar din Bucureşti ne-a spus că soţia are un cancer al pielii avansat, am căzut în cea mare deznădejde. Ne-am pornit pe plâns şi ne-am jelit mai mult ca după o persoană care s-a sfârşit. Târziu, când am reuşit să ne oprim din plâns, i-am promis soţiei mele, cu solemnitate, că voi face tot ceea ce îmi va sta în putere să o salvez, vânzându-mi - dacă va fi nevoie - şi cămaşa de pe mine.

La propunerile medicilor, soţia a suportat trei operaţii, care după fiecare, în loc să se însănătoşească, se simţea tot mai rău şi a devenit tot mai descurajată.

După cele trei operaţii nereuşite, medicii au trimis-o la Spitalul Fundeni, unde urma să i se aplice un tratament cu raze şi cu tot felul de unguente. Din nefericire, toate aceste tratamente i-au grăbit moartea, Ea devenea, din zi în zi, tot mai tristă, mai suferindă şi mai descurajată. Până la urmă, în evoluţia ei, boala i-a răpit şi lumina ochilor, ajungând până acolo ca să-şi piardă credinţa în Dumnezeu şi să cârtească contra lui:

- Doamne, Doamne, de ce m-ai osândit atât de crunt? Oare, mai osândit c-am fost o soţie credincioasă şi o mamă atât de iubitoare de proprii mei copii? De ce m-ai pedepsit, Doamne, de ce m-ai pedepsit?

S-a luptat crunt cu boala şi niciodată n-a dorit să moară; ţinea la viaţă, deşi ajunsese ca vai de capul ei, un schelet de oase învăluit într-o piele zdrenţuită de boală. Şi cu toate acestea, în scheletul său, îi pâlpâia inima, care o menţinea să mai trăiască măcar o zi, un ceas, o clipă ...!

Împreună cu copiii, aşteptam să-şi dea sfârşitul. Timp de 24 de ore, a căzut într-o comă profundă, s-a pornit pe un sughiţ, din care nu s-a mai oprit până la moartea sa. Trupul i s-a înţepenit şi, încet, încet, a devenit rece ca gheaţa, faţa i s-a crispat, iar ochii i s-au holbat de parcă stăteau gata să-i iasă din orbite.

Odată cu decesul soţiei, totul s-a năruit şi pentru mine, care trăiserm mai bine de jumătate de veac împreună, fericiţi şi uniţi, iar acum venise moartea să ne despartă.

La 19 februarie 2001, orele 19, inima soţiei a încetat să mai bată pentru totdeauna.

Nu merita aceste chinuri până când şi-a dat sfârşitul, însă Dumnezeu a obligat-o. Împreună cu copiii, am izbucnit într-un plâns amarnic, din care nu ne-am oprit câteva ore. Din dragostea şi respectul ce am avut pentru ea, am apelat la un

preot, înainte de a-şi da duhul, să o spovedească şi să o împărtăşească, după care şi-a dat sufletul împăcată.

Nu-mi va ieşi din minte şi din suflet, până în ultima clipă a vieţii mele, ziua când soţia a trecut în eternitate şi ne -a părăsit pentru totdeauna. Atât de mare mi-a fost durerea, încât în timpul primului an al dispariţiei ei, am visat-o mai în fiecare noapte. Fără să exagerez cu nimic realitatea, mărturisesc sincer că numai faptul de a o visa atât de des, m -a convins că între mine şi sufletul ei s-a stabilit o legătură sufletească. De mai multe ori am visat că eram împreună şi că ne plimbam pe ni şte alei minunate pline de tot felul de flori, ale căror miresme parfumate ne îmbătau şi ne întremau trupeşte şi sufleteşte.În alte nopţi, visam că ne plimbam pe nişte alei imense, înconjurate cu tot felul de pomi, încărcaţi cu fructe de tot soiul, fructe care îmi lăsau gura apă, dar din care nu îndrăzneam să rupem nici unul din ele, să le mâncăm.

XXI

JALEA ŞI TRISTEŢEA DE LA ÎNMORMÂNTAREA SOŢIEI

Cu 55 de ani în urmă, când fusesem fericiţi că ne -am căsătorit, răsărise o steluţă strălucitoare, care ne-a luminat drumul vieţii până la moartea soţiei. Timpul s -a scurs cât se poate de repede, noi am îmbătrânit şi scumpa mea soţie s -a îmbolnăvit, a suferit, zăcând mult, ca să-şi dea sfârşitul, în plânsul nostru amarnic şi neputincios. S-a sfârşit din viaţă, în lumina lumânărilor aprinse. Imediat după deces, Octavia, împreună cu vecina noastră dna. Dabu, au îmbăiat-o, au îmbrăcat-o şi au aşezat-o pe recamierul nostru, ca să-şi

odihnească trupul înţepenit de moarte. Casa s-a umplut de vecini, cunoscuţi şi rude.

În ziua de 21 februarie a anului 2001 a avut loc înmormântarea scumpei mele soţii, la cimitirul Ghencea din Bucureşti. La înmormântarea ei a participat foarte multă lume. Mai toate cadrele didactice ale Şcolii speciale de orbi din Bucureşti, împreună cu funcţionarii şi personalul de îngrijire al acesteia şi cadrele didactice de la Liceul militar de muzică din Bucureşti, unde fiica Octavia era profesoară, iar fii Sandu şi Mihai, cadre militare, precum şi o serie de cunoştinţe şi prieteni, rude.

La biserica Capra de care aparţinem, s-a oficiat o slujbă religioasă impresionantă, în prezenţa tuturor. Cea de a doua slujbă religioasă s-a desfăşurat la mormântul ei, în cimitirul Ghencea, unde urma să fie înmormântată.

Momentul cel mai zguduitor a fost atunci când cei doi gropari, voinici şi robuşti, s-au poticnit până au ridicat capacul greu de beton şi l-au aşezat deasupra criptei în care fusese coborât cosciugul cu trupul neînsufleţit al mamei copiilor şi a lui scumpei mele soţii.

Odată fixat capacul deasupra criptei, fiecare dintre noi am înţeles perfect de bine că de acum înainte ea nu mai aparţinea trupeşte, ci numai sufleteşte, iar trupul său în decursul anilor se va transforma în praf şi ţărână.

Ca la un ordin divin, toată lumea prezentă la înmormântare a izbucnit într-un plâns dezolant. Parcă în larma acelui plâns se auzea şi glasul soţici mele, pe jumătate reînviat, împreună cu freamătul naturii ce crease o atmosferă puternic impresionantă.

Cinis et umbram summus! (Cenuşe şi pulbere suntem!)

XXII

VISE STRANII ŞI CU SEMNUL ÎNTREBĂRII

În primul an de după decesul soţiei, o visam de mai multe ori pe noapte. Mă duceam dincolo de lume în nişte zone necunoscute de mine, care îmi produceau teamă şi spaimă. Înţelegeam bine că aceste zone nu aparţineau vieţii pământene şi totuşi, la îndemnul soţiei, îmi luam inima în dinţi şi porneam să le străbatem şi să le cunoaştem Deşi în vis aveam convingerea că toate aceste zone aparţineau Raiului, în care există smerenie şi slavă, cu îndrăzneală ne pierdeam totuşi pe cărările lor.

În primul vis se făcea că eram împreună pe nişte alei încărcate cu pomi fructiferi de toate soiurile ale căror arome şi parfumuri te îmbătau profund. Pipăiam cu plăcere fiecare fructă a pomilor fără să îndrăznesc însă să rup vreun fruct din pomii aceia. Din când în când, sufletul soţiei îmi şoptea cu multă emoţie: "aşa este aici la noi în Rai... Fructe şi flori cât vezi cu ochii, dar nimeni nu se atinge de ele..."

Şi când mă trezeam din somn, buimăcit şi impresionat, abia puteam adormi după un ceas, două.

Un alt vis impresionant a fost acela când, împreună, ne plimbam pe malul unui fluviu imens în a cărui apă înotau grăbiţi o mulţime de peşti de toate soiurile şi mărimile, mulţime de raci şi broaşte uriaşe, împreună cu o mulţime impresionantă de balauri atât de înfiorători, ca cei din poveşti. Sufletul soţiei îmi şoptea, cu multă discreţie: "râul acesta desparte Raiul de Iad, fiind cea mai sigură graniţă..."

Şi mai impresionat eram că nu mai păşeam pe pământ, ci zburam prin aer printr-o forţă lăuntrică apărută dintr-odată. Prin zborul acela misterios, reuşisem să trecem cele şapte vămi

prin care sufletele se purifică de păcatele moştenite pe faţa pământului.

Un alt vis a fost culminant. Împreună cu sufletul soţici , am intrat într-un templu uriaş în care se afla Dumnezeu cu o mulţime de sfinţi şi îngeri, care discutau împreună. Vocile lor aveau un timbru metalic şi pătrunzător. Din discuţiile lor , eu nu am înţeles nimic, având impresia că mă găseam parcă la un spectacol divin... Acest spectacol mă transformase parcă într-o altă persoană, cu alte simţăminte şi sentimente, Instinctiv , mi-am făcut semnul crucii şi am rostit cu glas de pocăinţă următoarea rugăciune: "Doamne, doamne, facă-se voia ta!" Şi m-am trezit în pat, pe perna mea, tremurând din toate încheieturile.

Moartea soţiei nu a curmat deloc legăturile mele cu sufletul său şi nici nu a distrus grija pentru ea, Mă rugam zilnic la Dumnezeu pentru a ierta-o de păcatele săvârşite în timpul vieţii şi să o primească la el în Rai, unde e pace şi linişte; să nu o osândească Iadului, pentru că nu merită această pedeapsă.

Ori de câte ori am mers la cimitir împreună cu copiii, la mormântul soţiei mele, ei îl curăţau de buruieni, de zăpadă, presărau deasupra flori, aprinzând lumânări, candela şi cu toţii plângeam în tăcere, cu cea mai mare discreţie. Acolo la cimitir vezi şi înţelegi mai bine ce înseamnă moartea şi ce este viaţa veşnică.

Cu privire la prezenţa morţii pe pământ , i-am admirat pe strămoşii noştri daci, care plângeau la naşterea unui copil şi petreceau la moartea şi înmormântarea părinţilor, rudelor şi cunoştinţelor lor, sub pretextul credinţei că cei ce se nasc vor fi supuşi suferinţelor, iar cei decedaţi sunt eliberaţi de toate acestea.

În lunga mea viaţă, mi-a fost dat să plâng la moartea rudelor mele, dar la decesul soţiei mele, nu am plâns o zi, două, ci săptămâni şi luni la rând.

Odată cu decesul ei, jumătate din viața mea s-a distrus și odată cu aceasta, am renunțat în mare măsură la dorințele și plăcerile mele de mai înainte, când eram alături de ea.

XXIII

EPISTOLA VIEȚII MELE

M-am născut la începutul lunii februarie a anului 1921, la numai doi ani după terminarea Primului Război Mondial, când toată țara era plină de orfani și văduve, de invalizi și mari mutilați de război, iar poporul întreg trăia în lipsuri și în sărăcie îngrozitoare M-am căsătorit spre sfârșitul lunii noiembrie a anului 1946, numai la un an după terminarea Celui de al Doilea Război Mondial, când țara se umplusе și mai mult de orfani și văduve, de mulți invalizi și mai mulți mutilați, din cauza acestuia.

Am fost încadrat ca profesor la 1 aprilie 1949, când la cârma țării se instaurase conducerea comunistă îndoctrinată de politica sovietică. Acest regim și această conducere comunistă îți impunea categoric să calci în picioare credința în Dumnezeu și să devii ateu, închinându-te în exclusivitate numai lor, pentru a nu fii arestat și închis în temnițele comuniste.

Toate aceste date fac parte din propria mea viață, la care se adaugă încă alte momente și situații critice, care constituie propria mea autobiografie. Cum s-ar spune, cu ajutorul memoriei, am adunat, din grămada datelor existenței mele, numai câțiva pumni de trăiri pe care le-am putut scrie cu ușurință în paginile acestei epistole. Dar ce este această epistolă, este ușor de înțeles că aceasta este însăși romanul pe care l-am elaborat și care urmează să fie publicat.

Încredințez tuturor cititorilor că acest modest și restrâns roman este legat strâns de sufletul meu, pentru că l-am elaborat și l-am scris cu foarte multe greutăți, la adânci bătrânețe. Pentru ilustrarea unor momente, m-am servit de strofe din anumite poezii publicate în volumele mele, care m-au ajutat să relatez faptele trăite, cu mai multă ușurință. Mai jos, prezint câteva versuri care îmi aparțin:

"Mi-am făurit un crez
Și-n viață mi-am ales o cale dreaptă!
Cu el viteza timpului eu o sfidez
Și las în urmă viața de m-așteaptă..."

Cât despre mine, viața m-a așteptat și încă mă așteaptă, fără să știu cât voi mai avea de trăit și cât voi mai îmbătrâni de mult. Bătrânețea pentru toți face viața mai grea și mai împovărată. O altă strofă care m-a direcționat în elaborarea epistolei pe un alt drum de viață, este următoarea:

"Când timpul va umbri cărarea
Și mari veți fi cu adevărat
Să știți c-a voastr-a fost visarea
Nu tata cumva a visat...!"

Împreună cu soția am dat copiilor noștri libertatea de a-și hotărî singuri rostul în viață, noi sfătuindu-i dacă hotărârea lor este bună sau nu, în ceea ce au dorit. Această comporta re a noastră față de ei le-a servit cu multă eficiență în decursul vieții. Au vrut să facă muzică și au învățat muzică, cu multe eforturi. Au dorit să devină profesori și au ajuns. După stu dii multe și costisitoare. Preocuparea noastră de părinți a fost să le acordăm îngrijire, pentru a fi sănătoși și a dispune de cele necesare studiilor.

XXIV

CEA MAI FRUMOASĂ NUNTĂ DIN FAMILIA NOASTRĂ

Cele două nunţi ale noastre nu au fost frumoase, ci splendide. Dar şi cele ale copiilor noştri nu au fost mai prejos. Dintre cele şapte nunţi, una s-a deosebit fundamental de toate celelalte. De ce? Pentru că s-a desfăşurat la ţară, între sutele de familii de ţărani, cu un taraf de lăutari renumiţi nu numai în judeţul lor, dar şi în celelalte judeţe limitrofe, cu o cântăreaţă neîntrecut de bună, ce căzuse dragă multor tineri şi vârstnici. Cu mese înşirate în toată curtea, de-abia puteai să te strecori printre ele. În oale mari, ca nişte cazane, se aflau tot felul de mâncăruri: sarmale, friptură, piftie, iar pe tăvi mari şi întinse se aflau prăjituri şi cozonaci, cârnaţi şi caltaboşi, mezeluri şi brânză, ca pentru o mie de persoane.

Părinţii miresei tăiaseră un porc de circa 200 kg şi sacrificaseră un viţel gras şi frumos. În faţa curţii amenajaseră pe un teren pista de dans, blocând strada cu scânduri, pentru oprirea circulaţiei.

Pentru servirea la mese plină cu invitaţi, angajaseră 10 tinere de vârste fragede, îmbrăcate toate în costume naţionale, cu năframe de borangic pe cap şi cu şorţuri tot de borangic, prinse de mijloc foarte discret.

Odată mulţimea de invitaţi aşezată la masă, lăutarii au început să cânte de zor, iar meseniii, au început să servească aperitivele, urând cu voie bună celor noi căsătoriţi casă de piatră şi mulţi ani împreună. Abia după o oră lăutarii s-au oprit din cântat, iar meseniii bine dispuşi s-au oprit să mai consume şi s-au pornit la taifas. Discuţiile nu au durat mult şi lăutarii au invitat lumea la joc şi la "periniţă". Toţi aveau voie bună şi, ridicându-se de la mese, s-au îndreptat voioşi spre terenul de dans. Primele cântece au fost horele şi sârbele, după care a

urmat cu multă înflăcărare "perinița", care s-a cântat și jucat foarte mult.

După o scurtă pauză de la joc, mesenii și-au reluat locurile la mese pentru strângerea darurilor. Șeful taraf ului, însoțit de alți doi lăutari, s-au perindat la toate mesele spre a strânge darurile. La o asemenea nuntă îmbelșugată, era firesc ca și darurile să fie mari.

S-au strâns sume serioase de bani și cadouri din belșug, doar că ginerele era ofițer și invitații nu vroiau să rămână de rușine față de el... Cine era acest ofițer? Chiar fiul nostru Alexandru, care se străduise împreună cu părinții miresii să facă o nuntă ca în povești.

Trecuse de miezul nopții când fiul nostru l-a rugat pe fratele său să interpreteze o piesă frumoasă la vioară, pentru el și toți ceilalți invitați. În liniștea nopții vrăjite, al doilea fiu al nostru, Aurelian, a interpretat la vioară *Balada* de Ciprian Porumbescu cu atâta măestrie artistică și suplețe, încât întreaga mulțime a rămas extaziată profund.

Cu muzică lăutărească de marcă, cu atâtea mese îmbelșugate și cu băuturi minunate, ne-am pomenit ajungând la ciorba de potroace, care a fost însoțită de câteva pahare de șprițuri, pentru plăcerea și preferința fiecăruia.

Nunta a rămas un prilej fericit, pe care noi ca părinți împreună cu copiii noștri, l-am păstrat mult timp în inimă și suflet.

XXV

GOANA SPRE FERICIRE

Fiecare ne naștem cu dorința fierbinte ca în viață să trăim cât mai bine și să fim cât mai apropiați de fericire. Este

adevărat că fericirea face parte din propria noastră viaţă, dar cât de imposibil este să fim aproape de ea. Rămânem uimiţi şi ne întrebăm de fiecare dată de zeci de ori dacă suntem fericiţi sau nu. O bună parte dintre oameni se nasc săraci şi în sărăcie trăiesc toată viaţa, oricât s-ar strădui ei să o îmbunătăţească. Alţii se nasc bogaţi, dar nu totdeauna reuşesc să trăiască în abuzul bogăţiei. Cauzele? Împrejurările sociale, soarta, norocul iar uneori şi Dumnezeu... de aici a venit şi proverbul care glăsuieşte: "Sărac te naşti, sărac mori...", "bogat te naşti, bogat mori!" - o problemă desprinsă din zicală care necesită profunde analize şi concluzii.

Ce înseamnă să fii fericit? Mai întâi să nu-ţi lipsească nimic din tot ceea ce-ţi doreşti; să nu-ţi trebuiască nimic din tot ceea ce îţi doreşti şi mai ales să nu poţi să doreşti nimic din tot ce nu ai. Atunci te poţi socoti fericit pe deplin.

Şi cu toate aceste probleme dificile, adesea ne trezim rostind cu afecţiune următoarea expresie: "... sunt fericit pentru că...", cuvinte rostite de către copii şi de bătrâni.

Copilul: ... sunt fericit că astăzi, de ziua mea, am primit de la părinţii mei cel mai frumos cadou, o jucărie teribilă, o păpuşă frumoasă, cum n-am avut niciodată, o carte cu cele mai frumoase poveşti din lume... Sau:... astăzi am primit nota zece de la învăţătorul, de la învăţătoarea mea, care m-a făcut pe mine fericit şi de asemenea pe părinţii mei! Şi dacă ai aduna toate fericirile copiilor cuminţi, ai face o listă lungă de nu ştiu câţi kilometri...

Dar fericirea tinerilor? Este şi mai importantă şi mai impresionantă decât fericirea copiilor. Ea te face să te simţi şi tu fericit ca şi ei.

Tânărul:... sunt fericit că mi-am luat examenul de bacalaureat, de licenţă, de doctorat... cu calificative optime... Sunt fericit că am fost angajat la instituţia..., la întreprinderea... la secţia... unde doresc să-mi desfăşor activitatea în condiţii optime, care să mă facă fericit. Cine mai mult decât tinerii doresc să fie fericiţi atunci când norocul îi

ajută să-şi afle aleasa sufletului. Care prin căsătorie să-i aducă fericirea deplină în căminul nou întemeiat...

Tinereţea este floarea vârstei care din păcate trece ca oricare lucru în lume, ofilindu-se, mai devreme sau mai târziu, ca toate florile.

Dar şi mai fericite decât tinerii sunt persoanele care au depăşit tinereţea şi s-au realizat social şi profesional, ducând o viaţă perfect umană. Pentru că şi bătrâneţea face parte din viaţa noastră, menţionez că şi ea este - de cele mai multe ori - plăcută şi demnă, dar în cazuri nefericite, poate fi plină de necazuri şi greutăţi, devenind o povară pentru om. Este vârsta cea mai critică, care ridică cele mai grele probleme pentru majoritatea lumii.

În viaţă, nu m-am străduit să realizez lucruri prea mari şi mi-am ales o cale de mijloc pentru a reuşi să-mi făuresc un rost în viaţă cât mai bun. Am simţit nevoia să învăţ carte multă şi, slavă Domnului, am urmat cursurile unui liceu şi ale unei facultăţi, obţinând titlul de profesor, titlu pe care l-am preferat...

Ca tânăr, am simţit nevoia sufletească de a mă căsători şi de a-mi întemeia o familie şi Dumnezeu m-a ajutat întocmai.

Dorind să devin un cadru didactic de mare specialitate, am căutat să studiez şi să mă pregătesc în acest domeniu, fiind ajutat în mare măsură mai întâi de soţie, iar mai târziu şi de copiii noştri, care mi-au citit cu multă plăcere şi seriozitate toate tratatele de specialitate cu care eram în contact şi puteam să le procur. Acestea m-au ajutat să predau la şcoala unde fusesem angajat lecţii bine documentate şi ample.

Cele mai mari momente de fericire de care omul se bucură extrem de mult sunt acelea când reuşeşte să treacă cu bine peste situaţii grele şi fatale, care i-ar pune în pericol viaţa, sănătatea, bunurile materiale şi libertatea, toate cauzate de diverse accidente de muncă, de circulaţie sau de îmbolnăviri şi cataclisme naturale.

În toate aceste situații critice, fericirea vine ca o salvare, poate trimisă de Dumnezeu, poate de soartă, pentru a le înlătura. Din acest punct de vedere, fericirea este cel mai scump bun al omului, pe care Dumnezeu îl oferă în cazuri rare și hotărâtoare.

Și tot fericită este persoana care sare în ajutorul semenilor ei, pentru a-i ajuta sau a-i salva de la cele mai grele încercări ale vieții.

Ciudată și complexă mai este și viața, dar ea își cere rostul și chemarea ei, care ne obligă să o trăim așa cum soarta ne-o hotărăște chiar din clipa în care suntem zămisliți.

XXVI

CÂND CORTINA VA CĂDEA

Ne naștem fiecare cu darul de actor, interpretând pe scena propriei noastre vieți rolurile mai mici sau mari, mai ușoare sau grele, începând din fragedă copilărie și continuând până în ultima clipă a vieții, când cortina cade brusc și zgomotos, anunțând apocaliptic dispariția actorului și a rolurilor lui.

Să fie adevărat că ne prezentăm pe scena vieții chiar din fragedă copilărie? S-ar putea ca un copil de doi sau trei ani să joace asemenea roluri...? Se poate foarte bine!

Întâi, copilul este pregătit în ale actoriei de către proprii săi părinți. Cum așa? Foarte simplu! Părinții își pregătesc micii copilași prin diverse jocuri, povestiri și întâmplări, pe care aceștia le receptează cu curiozitate, pasiune și plăcere, care te impresionează.

În situația aceasta, copilul la cei patru ani poate să înceapă rolul de actor, interpretându-l la nivelul vârstei. La

început, copiii sunt însoţiţi de părinţii săi când urcă pe scena vieţii, pentru a-l încuraja şi a-l stimula.

Revenind la pregătirea actoricească ai acestor copii de către părinţii lor, prezint unele dintre jocurile pe care şi noi le-am repetat cu copiii noştri. Erau cazuri când un joc îl interpretau de două sau trei ori pe zi, atunci când. noi eram mai liberi, iar ei mai dornici de joacă.

Fetiţa noastră Octavia avea patru ani, iar frăţiorul ei Aurelian (Relu), numai doi. Amândoi doreau jocurile mai mult decât mâncarea şi odihna.

În camera în care organizam jocurile, scena imaginară era următoarea: cei doi copii stăteau cu spatele lipit de dulapul de haine, iar noi părinţii stăteam la doi metri distanţă de ei pe câte un scaun şi când liniştea de deplină se aşternea în cameră, începea jocul:

NOI: Copii, copii, veniţi la mama, la tata.
Octavia: Ne e frică...
Relu: Fiică.
Noi: De cine?
Octavia: De lupu...
Relu: Luupuu...
Noi: Dar ce face lupul?
Octavia: Se spală...
Relu: Paaală.
Noi: Cu ce se şterge?
Octavia: Cu prosopul!
Relu: Cu sopuuu...
Noi: Copii, copii, veniţi fuga la mana, că vă mănâncă lupul.

Octavia îl prindea zdravăn de mână pe Relu şi amândoi alergau într-un suflet la noi pentru ca "să nu-i mănânce lupul". Sărmanii de ei fugeau înspăimântaţi spre noi, care nu mai puteam de bucurie. Ne săreau în braţe şi nu ştiau cum să se vâre mai mult în noi şi în sufletul nostru, numai să nu-i mănânce lupul... Ne prindea mila şi dragostea şi pentru a-i

liniști și, pentru a scoate teama și groaza din mințile lor de copii, le repetam de sute și sute de ori că nu este un lup adevărat și că totul a fost un joc, că lupul este la pădure și nicidecum la noi în casă... Îi sărutam cu nesaț și nu ne lăsam până ce nu-i linișteam pe deplin.

Rămâneau în brațele noastre multă vreme până ce se convingeau că s-au jucat și că, într-adevăr, lupul este la pădure. După ce se linișteau de-a binelea, Relu, poate mai curajos, sau pentru simplul fapt că era băiat, ne ruga să repetăm jocul, pornindu-se pe plâns, plâns care pe jumătate era prefăcut. Și din dragostea ce le-o purtam, repetam jocul o dată și încă o dată, până ce ne săturam, după care îl lăsam să-și continue jocurile lor.

Abia atunci înțelegeam bucuria și fericirea lor de copii care preferau jocurile mai mult decât mâncarea și odihna.

Mai târziu soția a născut pe al treilea copil, pe care l-am crescut cu aceeași dragoste. Ajuns măricel, de doi sau trei ani, ne jucam de acum alte jocuri. "Capra cu trei iezi", ei fiind iezii, soția capra și eu lupul... un adevărat spectacol de teatru ce putea să impresioneze pe oricine. Sandu, în rolul iedului cel mic, era formidabil. Ce scotea din mintea și din gura lui ne uimea și ne făcea să rămânem extaziați.

Dar anii au trecut, Octavia și Relu s-au făcut mai mari, erau ocupați cu lecțiile de școală și studiul la instrumente, ea la pian și el la vioară, încât noi nu mai aveam timp de joacă cu ei.

Pentru că, după Sandu, soția a mai născut încă doi copii, pe Angela și pe Mihai, lui Sandu îi revenea rolul să răspundă de ei și să devină regizorul lor de joacă, iar noi părinții ne maturizasem de ani și de grijile toate zilele, de care copiii noștri habar nu aveau.

Anii au trecut mai repede decât ne-am așteptat și copiii s-au făcut mari, fiecare urmând școli diferite și încât, încet, au renunțat la jocurile copilăriei...

Din nenorocire, soția, a căzut pradă unei boli incurabile care i-a adus sfârșitul. Cortina ei a căzut brusc și

zgomotos, sfârşind pentru totdeauna interpretarea rolurilor de viaţă. Scena vieţii mele este încă larg deschisă, dar eu, ca actor îmbătrânit, abia pot să-mi interpretez rolurile, rostind mai greu şi mai anevoios textele lor.

Ce aş mai putea spune acum mai bine, decât următoarele cuvinte ale cântecului pe care, în tinereţe când îl cântam, zâmbeam, iar acum, după atâta timp, când îl ascult mi se umezesc ochii:

"Bătrâneţe, haine grele,
Ce n-aş da să scap de ele...!
Tinereţe, haine noi,
Cum să fac să vin la voi?"

De făcut nu am ce face, dar să nu mânii pe Dumnezeu şi să fiu sincer cu mine însumi, mulţumindu-i Sfântului de cum sunt şi de felul cum mă simt, pentru se poate întotdeauna mai rău decât eşti... Ca actor bătrân, trecut mult peste vârsta de 80 de ani, mă întreb cu teamă, când, oare, cortina va cădea peste scena mea?

XXVII

LA BĂTRÂNEŢE VIAŢA E TOT MAI GREA

Mi-am dorit ca la bătrâneţe să duc o viaţă cât mai liniştită, cât mai frumoasă şi cât mai plăcută. Din păcate nu a fost chiar aşa, regretând nespus de mult.

Bătrâneţea îşi are legile ei dure şi sfârşeşte totdeauna prin moarte, cu care ne îngrozeşte! Sincer să fiu, nu ştiu când

am căzut în braţele sale, dar ştiu că după ieşirea mea la pensie, nu a mai trecut prea mult timp şi am simţit puţin câte puţin manifestările ei. Primul fapt care m-a atenţionat foarte mult, a fost acela că am început să uit de la mână până la gură mai tot ce trebuia să fac, să rezolv, să hotărăsc.

Pentru început nu am luat această deficienţă în serios, atribuindu-mi mie vina că sunt distrat, că sunt amorezat, că ştiu sau nu ştiu ce trebuie să fac. A mai trecut un timp şi, pe lângă faptul că începusem să uit, am început să nu mai aud bine, pentru care am alergat într-un suflet la mai mulţi doctori. Aceştia mi-au spus spre regretul meu ca numai bătrâneţea e vinovată de reducerea auzului, fapt care m-a speriat în situaţia în care mă aflam ca nevăzător. Şi pentru a nu lăsa lucrurile încurcate, am început să caut personal vinovatul. Şi vinovatul l-am descoperit destul de uşor. Era numai bătrâneţea, bat-o vina!

Devenind pe neaşteptate bătrân, am simţit cum afurisita de bătrâneţe îşi înfigea colţii tot mai tare în toată fiinţa mea, de parcă ar fi vrut să mă sfârşească şi să mă dea gata. Dar nici eu nu m-am lăsat mai prejos şi m-am războit cu ea cum am ştiut mai bine! M-am apucat să fac o mie de treburi şi să nu o bag în seamă chiar deloc! Şi imediat am simţit că, într-o mare măsură, am putut să scap de ea.

Ceea ce nu putem înlătura din viaţă este faptul că, după fiecare an pe care îl trecem, ne simţim tot mai îmbătrâniţi şi mai neputincioşi. Cu cât devenim mai neputincioşi şi moartea ne dă târcoale şi încearcă să pună gheara pe noi . Trist, dar adevărat!

Îmi amintesc cu multă emoţie şi satisfacţie de ziua când am ieşit la pensie şi când conducerea şcolii împreună cu majoritatea cadrelor didactice m-au sărbătorit în acea zi. Am mers împreună la un restaurant, unde câteva ore în şir am petrecut nespus de plăcut, rămânând pentru mine una dintre cele mai frumoase amintiri. Îmi amintesc cu satisfacţie că, la fiecare pahar pe care îi serveam cu toţii, colegii îmi urau cu

multă căldură următoarele cuvinte: "Să trăieşti, bătrâne, şi să mănânci pensia 100 de ani! Să nu ne uiţi, bătrâne, niciodată şi să ne vizitezi cât mai des la şcoală că ai fost cel mai bun coleg şi prieten al nostru timp de 35 de ani. Să trăieşti, bătrâne, şi să nu ne uiţi!"

Goleam paharele şi râdeam cu o poftă copilărească de toate glumele şi de toate nimicurile pe care le debitam între noi. Nimeni nu ştia însă că pentru mine cuvântul "bătrân" pătrundea tot mai dureros în mintea şi în sufletul meu, avertizându-mă ca de acum am trecut în rândul oamenilor bătrâni.

Reîntorcându-mă pe drumul lung al vieţii, ajutat de propriile mele amintiri, îmi amintesc cu teribile emoţii de ziua nunţii mele când am trăit cele mai plăcute şi mai minunate momente din viaţă. Eram un flăcăiandru plin de mine, iar soţia o tânără încărcata de viaţă, de noblete şi de tinereţe. Amândoi eram doi frumoşi, fericiţi şi necunoscători ai viitorului. Timpul ne-a netezit drumul vieţii, ajutându-ne să străbatem mai bine de 50 de ani împreună, ducând o viaţă fericită, alături de cei cinci copii pe care soţia i-adus pe lume. Copiii au constituit pentru noi mobilul fericirii al vieţii noastre tot timpul.

Pentru creşterea lor şi pentru întreţinerea lor la şcoli şi la facultăţi, pentru a se califica profesional, am depus eforturi materiale enorme. Nu a trecut prea mult timp de când m-am pensionat şi împreuna cu soţia am găsit o soluţie fericită de a alunga de la noi sedentarismul. În fiecare săptămână am hotărât ca o zi să mergem la câte unul din copiii noştri, să-i vizităm pe ei şi pe familia fiecăruia, bucurându-ne nespus de mult. Înainte de a ajunge la ei, aveam grijă totdeauna să-i cumpărăm lui şi familiei sale de toate câte ştiam că aveau nevoie şi plăcere.

Cumpăram alimente, dulciuri şi jucării de umpleam o sacoşă, două doldora. Dragostea şi dorul de ei ne înaripau atât de tare încât ardeam de nerăbdarea de a ieşi din casă şi a ajunge mai repede la ei. Când ne vedeam ajunşi eram fericiţi şi

nerăbdători să intrăm cât mai repede în apartamentul lor, să-i vedem cât mai repede. Inima ne bătea aşa de tare încât ne tăia răsuflarea, Doamne, deşi bătrâni, aveam inima şi sufletul de copii.

Pentru noi, ei constituiau cea mai mare avere a sufletului nostru îmbătrânit. Toţi ne primeau cu mare bucurie. când intram în apartament, nepoţeii cei mai mici aveau o deosebită plăcere să se agaţe de bastonul meu şi să se urce pe el cu mâinile şi picioarele strânse. Eu pentru a le da satisfacţie, înclinam puţintel bastonul şi cel agăţat cădea cu fundul pe duşumea, râzând în gura mare de cele întâmplate.

Se întâmpla uneori ca unul dintre copiii agăţaţi pe baston să cadă jos şi să se pornească pe un plâns amarnic. Noi, înfricoşaţi, ne repezeam să ridicăm copilaşul de jos şi să-l împăcăm cum ştiam mai repede. Eu intram de grabă în bucătărie, răsturnam sacoşele pe masă şi îi invitam pe copii să vină de grabă să îşi aleagă ce le place şi ce îşi doreşte. Cel care plângea se oprea brusc din plâns şi dădea şi el buzna în bucătărie să-şi alcagă cele dorite Atunci pentru noi viaţa devenea splendidă.

Dar drumul vieţii nu e semănat numai cu flori şi verdeaţă, el cuprinde tot felul de capcane şi prăpăstii, după hotărârile destinului. Destinul nostru a hotărât ca la bătrâneţe soţia să se îmbolnăvească de o boală incurabilă, să zacă câţiva ani la rând şi să-şi dea sfârşitul, copleşită de durerea că se desparte de noi.

Despărţirea de cei dragi şi iubiţi constituie momentul cel mai tragic în viaţa oricărei persoane. Pentru mine despărţirea de soţie a constituit cea mai cruntă lovitură pe care am primit-o de la soartă. Dintr-o casă plină de viaţă, de vise şi de idealuri, au dispărut atât de repede toate. Copiii s-au căsătorit unul după altul şi s-au dus la cuiburile lor, iar soţia s-a îmbolnăvit şi a trecut în lumea tăcerii. Am rămas singur să mă lupt cu viaţa şi cu greutăţile ei, tocmai la bătrâneţe când toate sunt extrem de grele.

După decesul soţiei, lucrurile s-au schimbat complet au nu am mai fost în stare să fac doi paşi neînsoţit. Din această cauză, vizitele noastre la copii au încetat. Norocul meu formidabil a fost că dintre cei cinci copii ai noştri fiica cea mare, Octavia, printr-un complex de împrejurări, a găsit posibilitatea să vină la mine zilnic să îmi facă menajul necesar şi să îmi rezolve toate problemele de viaţă, Un lucru minunat pentru mine. Nu ştiu exact dacă toate sacrificiile ei de a mă ajuta se datoresc bunului ei suflet sau datoriei de fiică.

Mi-a plăcut viaţa nespus de mult dar la bătrâneţe a devenit pentru mine un coşmar. A deseori mă întreb de ce e dat omului uneori să trăiască mai mult decât se cuvine. Sunt prea bătrân pentru ca să mai doresc ceva. Să mai sper la ceva, la vârsta mea. S-au stins din mine toate aceste dorinţe la asemenea vârstă. Viaţa este atât de preţioasă şi când ajungi la adânci bătrâneţi numai valorează doi bani. Pentru mine există momente când nu ştiu ce să fac şi pierd timpul de pomană zile la rând. Mă exprim totdeauna că aceasta este bătrâneţea şi nu am ce face. Dintr-un om ce am fost, m ajuns un caraghios de nedescris. Toate aceste trăiri stresante îmi macrchează din zi în zi viaţa.

Abia acum m-am convins pe deplin că viaţa este cel mai mare dar pe care Dumnezeu ni l-a oferit nouă oamenilor şi tuturor vieţuitoarelor din Univers.

XXVIII

CUM AM TRĂIT ÎN TIMPUL LUMII MELE

În lunga mea viaţă de 90 de ani mi-a fost dat să trec prin atâtea momente şi vremuri grele, încât de atâtea ori m-am întrebat cum am mai putut să ajung la o asemenea vârstă venerabilă.

Este foarte adevărat că în copilărie am dus o viaţă frumoasă şi liniştită datorită bunei mele mame şi a fraţilor mei dragi, care cu toţii m-au ajutat aşa cum rareori se întâmplă în alte familiei Şi totuşi cu toată dragostea şi grija mamei şi a fraţilor mei, în copilărie am trecut printr-un mare necaz de care nu am scăpat nici până astăzi, ţinându-se de mine ca un scai şi complicându-mi viaţa. Suferinţa mea a fost creată de lipsa vederii, organul cel mai scump şi cel mai necesar nu numai omului ci tuturor vieţuitoarelor de pe faţa pământului.

Mi-a plăcut foarte mult copilăria din perioada în care am fost acasă deşi am simţit greutatea lipsei vederii mai mult ca niciodată. E foarte adevărat că mi-am trăit copilăria destul de greu, poticnindu-mă la fiecare pas de dificultăţile provocate de infirmitate. Revenind la mine şi la etapele vieţii mele, după prima parte a copilăriei a urmat partea a doua, când am fost înscris la şcoala de copii fără vedere din Bucureşti, despărţindu-mă aproape pentru totdeauna de casă şi de părinţii mei. La şcoală am urmat 7 ani, din care patru clase primare şi 3 complementare (gimnaziale)

În timpul acestor ani am sfârşit cu copilăria mea tristă de până atunci, hrănindu-mă cu cele mai înalte şi sublime idealuri şi vise. După absolvirea şcolii, trecând prin foarte multe greutăţi, m-am înscris la internat în azilul Vatra Luminoasă, unde existau pentru mine două posibilităţi de existenţă: să stau în acest azil 7-8 ani, timp în care să mă

pregătesc profesional pentru a intra în rândul lumii şi a trăi din propria mea muncă, sau să rămân aici şi să trăiesc toată viaţa ca un condamnat într-o puşcărie. Primul an din azil a constituit pentru mine un mare calvar sufletesc, neştiind ce aş putea face pentru a-mi asigura o bază materială şi a face faţă cerinţelor vitale, în cadrul societăţii. După primul an de calvar în azil, m-am înscris la Colegiul Naţional "Sfântul Sava", unde opt ani am depus eforturi uriaşe pentru a absolvi şi a-mi lua bacalaureatul. Dumnezeu m-a ajutat şi după obţinerea bacalaureatului, m-am înscris la facultatea de litere şi filosofie din Bucureşti, obţinând diploma de licenţă şi titlul de profesor, profesie care îmi va aduce existenţa mea materială şi posibilitatea fericită de a mă căsători şi de a-mi întemeia şi eu un cămin conjugal, care a constituit pentru mine însăşi baza vieţii. Dar până la terminarea acestor două şcoli superioare, liceul şi facultatea, am trecut prin momente de teribile frământări, neştiind dacă voi putea face faţă, din punct de vedere material, absolvirii lor. Mi-am propus să fac aceste lucruri şi Dumnezeu m-a ajutat.

Am reuşit să ajung profesor la vârsta de 26 de ani spre marea mea satisfacţie. Din clipa aceea m-am văzut un om liniştit şi realizat, stăpân pe mine şi independent de soartă. Mi-am desfăşurat această activitate timp de 35 de ani, simţindu-mă la catedră ca pe cea mai înaltă tribună a vieţii.

În timpul căsătoriei noastre, Dumnezeu ne-a ajutat să aducem pe lume cinci copii, care au constituit pentru noi actul important de viaţă, străduindu-ne împreună să îi creştem mari şi să le creăm la fiecare un rost material în viaţă. Uşor nu a fost pentru noi, dar din dragostea pe care le-am purtat-o, am fost capabili să îndeplinim aceste idealuri. Împreună cu soţia, am considerat toate realizările noastre împlinite, făcând din copiii noştri oameni de bază în cadrul societăţii.

XXIX

PUTEREA DESTINULUI

În lunga şi zbuciumata mea viaţă, am avut ocazia să cunosc foarte bine destinul meu şi al altor persoane. Înţelegând odată mai mult ceea ce înseamnă puterea şi hotărârile lui asupra noastră. Nu am înţeles prea bine ce va fi avut cu mine. Să mă fi vrut infirm pe toată viaţa? Din punctul acesta de vedere vrerea lui m-a osândit la suferinţe trupeşti şi sufleteşti extraordinar de mari şi de grele.

Ca infirm, nu m-am bucurat niciodată şi nici o clipă de posibilitatea fericită de a vedea cu proprii mei ochi cum arată lumea, în toate manifestările ei de existenţă, cum trăirile oamenilor şi ale tuturor celorlalte vieţuitoare din Univers, împreună cu fenomenele naturii şi zbuciumul social al oamenilor. Nu, nu le-am văzut niciodată, deşi mi-ar fi fost necesar întregii mele făpturi să le cunosc şi să le văd. Această interzicere din partea destinului meu am considerat-o cea mai gravă osândă pe care nemilos mi-a dăruit-o. Nu cred că în situaţia mea, Dumnezeu ar fi avut o înţelegere cu propriul meu destin ca împreună să mă pedepsească. Cu ce le-am greşit lor? Cu nimic, absolut cu nimic, şi atunci vinovatul rămâne numai destinul sau numai Dumnezeu? Nu avem noi oamenii dreptul să-i judecăm, ci să primim toate aşa cum ni le oferă. În această direcţie, îmi permit să dau câteva exemple grăitoare: floarea care este atât de plăcută şi adorată de oameni îşi are destinul său de a exista în rândul lumii câteva zile, după care moare. Altă soartă a florii este de a fi pusă pe morminte şi pe coşciugele morgilor, locurile cele mai lugubre din viaţă. Un alt exemplu şi mai tainic este acela când un copil moare în clipa în care mama îl aduce pe lume. De ce destinul a hotărât această osândă a copilului, odată cu zămislirea lui în pântecul mamei sale, chinuind-o timp de nouă luni până la naştere?

În fiecare clipă din zi şi din noapte mor cu nemiluita oameni de boli, accidente, calamităţi naturale şi de mâini criminale. În fiecare clipă se produc conflicte sociale, în care mor zeci şi mii de oameni nevinovaţi.

Trei sferturi din viaţă le-am simţit că le-am trecut cu ajutorul destinului, desfăşurând cu succes şi demnitate cariera de profesor, pe care am simţit-o a două mea viaţă. Am considerat de multe ori că destinul m-ar fi putut ajuta mult mai mult decât m-a ajutat. Toată viaţa m-am îndoit şi m-am temut de puterea destinului asupra propriei mele vieţi. M-am temut din motivul că l-am cunoscut din prima zi de viaţă când m-a pecetluit cu infirmitatea pe care am purtat-o până în prezent şi până la sfârşitul vieţii, În toate acţiunile mele am simţit întotdeauna putere, un îndemn care m-a împins până la epuizare să fac ceva, să nu stau degeaba. Îţi cunoşti destinul numai trăindu-l. Descoperi la fiecare pas şi la fiecare răscruce a propriei tale vieţi hotărârile lui bune şi rele, drepte şi nedrepte, care te însoţesc şi te obligă să le îndeplineşti.

Şi totuşi destinul de care ne plângem atât de mult este cât se poate de necesar în viaţă. Fără el nu putem exista. Atunci când mi-am dat seama de prezenţa lui, a fost necesar să-l dezaprob şi să nu mă ataşez de el. De multe ori trăim momente de vis şi de poveste venite din partea destinului, pe care nu le credem posibile şi totuşi el ni le oferă.

Ori de câte ori m-am bucurat de viaţă, m-am socotit rupt de propriul meu destin trăind toate acele momente.

XXX

TREPTELE VIEȚII NOASTRE

După un an, dacă voi avea fericirea să mai trăiesc, voi împlini vârsta de 90 ani, pe care puțini dintre oameni o pot atinge. În prezent mă aflu pe ultima treaptă a vieții și tot timpul mă simt stăpânit de teama morții. O situație chinuitoare care pe mine și pe copiii mei ne deranjează extrem de mult. În intimitatea fiecăruia dintre noi predomină acea liniște nemărturisită unul altuia. Treptele vieții sunt cunoscute perfect de toată lumea și acestea fiind legate una de alta. Prima treaptă de viață durează exact nouă luni, de la zămislire și până la naștere. Cea de a doua etapă urmează intrării noastre în rândul lumii, care se diferențiază ca durată de la om la om. Copilăria este cea mai frumoasă parte a vieții, trăind momente de mari satisfacții și împăcări. Ne naștem cu sufletul "tabuia rasa", iar viața și lumea ni-l încarcă cu diverse fapte bune și rele, pe care le petrecem în timpul existenței noastre.

Din copilărie și până ne maturizăm, trăim sub grija părinților și a puterii lui Dumnezeu, trecând prin cele mai mari momente de răscruce și de obligații. Copilăria este o etapă scurtă a vieții și ea trece mai repede decât dorim și vrem noi, ne mai gustând din farmecul ei decât pe calea amintirilor. Parcurgând cele două trepte ale vieții de preadolescență și adolescență, timp în care ne facem un rost în viață prin muncă și învățătură, ajungem la tinerețe. Cele două etape alcătuiesc puntea de legătură dintre tinerețe și maturitate, rămânând ultima treaptă a vieții, bătrânețea, care își are cele mai întortocheate căi ale sale.

Din nefericire, sunt persoane care nu parcurg aceste trepte ale vieții, încetând să mai trăiască din copilărie, din tinerețe sau bătrânețe. Cât este de frumoasă e tinerețea încărcată de vise și bucurii, de speranțe și farmec. Nimeni nu se îndură să nu o trăiască și totuși și în această treaptă a vieții

murim. Celor cărora le este dat să trăiască toate etapele vieţii, se poate spune cu adevărat, că şi-au trăit viaţa din plin şi au gustat toate fructele ei dulci şi amare cu saţ şi bucurie. Mie Dumnezeu şi destinul mi-au dăruit o viaţă lungă, pe care să o trăiesc într-un mod cu totul deosebit faţă de omul normal

XXXI

O VIAŢĂ DE VISE ŞI ZBUCIUM

De câte lucruri şi momente frumoase şi emoţionante m-aş fi putut bucura dacă în lunga mea viaţă nu aş fi trăit sub povara imperiului impenetrabil al întunericului. Adevărul este că nu am ştiut niciodată cât este de greu, decât atunci când l-am trăit. Este cunoscut de toată lumea că în fiecare rău există şi o parte de bine, iar răul ce mi-a aparţinut a avut rostul lui de bine şi de ajutor. Găsindu-mă într-o situaţie dificilă din punct de vedere trupesc şi sufletesc, m-am înarmat cu ambiţii şi dorinţe de fier de a face ceva în viaţă, care să mă ducă în rândul celorlalţi oameni. Singură şcoala a fost mobilul vieţii mele, care m-a împins la împlinirea celor mai înalte idealuri pe care le-am dorit şi pe care nu le credeam posibile. Drept mărturisire, ţin să subliniez că viaţa mea s-a împletit cu toată gama de suferinţe omeneşti, iar reuşita emancipării mele, ca om, a fost rezultatul unor eforturi supraomeneşti, pe care le-am depus din fragedă copilărie şi până în momentul în care mi-am văzut idealul împlinit.

Dintre persoanele cărora le păstrez recunoştinţa deplină a fost mama, care a rămas pentru mine făuritoarea viitorului meu. Deşi infirm, m-a crescut cu multă dragoste, ajutându-mă ca în copilărie să străbat cele mai grele momente ale vârstei şi să mă aducă la nivelul unui copil normal. S-a

străduit din răsputeri să mă ducă la şcoala de copii fără vedere din Bucureşti, insuflându-mi dragostea de învăţătură, care m-a ajutat enorm tot restul vieţii mele. Cei 20 de ani de studii au constituit pentru mine cea mai importantă parte din propria mea viaţă. Păcat că, în cursul acestor ani, puteam să mă fi bucurat de cele mai mari şi mai importante satisfacţii sufleteşti şi intelectuale ocazionate de colegi şi cadre didactice, cu care am avut relaţii. Însă în şcoala primară şi în liceu, am avut colegi pe care doream mult să-i fi văzut cum arătau la chip, ori de câte ori mi se adresau şi vorbeau cu mine.

La facultate de asemenea am avut colegi şi colege timp de 5 ani pe care niciodată nu i-am văzut cum arătau, în manifestările lor colegiale cu mine. Şi tot la facultate, am trăit cele mai mari regrete că nu am avut posibilitatea să văd figurile eminente ale profesorilor mei şi ai facultăţii. Printre aceştia, citez pe profesorii G. Călinescu, C. Giurescu, Al. Rosetti, Dimitrie Gusti, precum şi pe toţi ceilalţi profesori şi asistenţi universitari de renume din facultatea unde am urmat cursurile. Este o mare deosebire între a vedea cu ajutorul pipăitului degetelor şi a vedea cu ajutorul ochilor. Aşa am văzut eu toată viaţa, având ochii acoperiţi de vălul gros şi impenetrabil al întunericului. Soarta m-a osândit crunt, dar eu am fost mai tare decât ea. I-am întors spatele şi mi-am văzut de drumul meu în viaţă. M-am pornit să-mi făuresc un alt drum mai bun şi mai omenos pe care să-l parcurg în linişte şi mulţumire. Şi am reuşit, ajungând la vârsta de 90 ani şi simţindu-mă obligat să merg mai departe în viaţă, cât îmi va fi dat.

Toate sunt de la Dumnezeu şi nimic de altundeva (Nihil sine Deo) Îmi amintesc cu multă emoţie de miile de elevi pe care i-am învăţat să îşi cunoască bine şi corect limba română, literatura română şi să-şi formeze deprinderi în ale scrisului. Cât am reuşit nu ştiu. Dar ştiu foarte bine că o parte dintre aceşti elevi au învăţat mai departe carte şi au ajuns cadre didactice de nădejde, au ajuns preşedinţi de filiale ale

Asociaţiei Nevăzătorilor din ţară şi oameni demni de a fii soţi şi părinţi. Cu toţi aceştia mă mândresc şi astăzi când şi ei au ajuns la o maturitate avansată.

Înzăpezit de vremuri şi de bătrâneţe, mă lupt şi acum să mă reîntorc în copilărie cu ajutorul amintirilor ce mi-au rămas în suflet, să vă povestesc dumneavoastră, cum am văzut eu lumea fără ochi.

În copilăria mea nu m-am jucat ca toţi copiii cu vederc. Jocurile mele au fost mai mult sedentare, rămânând ore în şir pe loc, fără să alerg ca ei, fără să mă zbenguiesc ca ei. Nu m-am cocoţat ca ei niciodată pe nicăieri şi nu am ţipat ca ei spre a face spectacole şi teatru. Perioada cea mai grea, a fost aceea de a nu putea intui corect şi complet lumea fenomenelor naturii, fapt care m-a determinat să mă văd inferior celorlalţi copii. Pentru mine, cel mai trist a fost însă că niciodată nu am putut să văd cum arătau părinţii, fraţii şi rudele mele. Le cunoşteam tuturor glasurile şi ştiam cu cine vorbesc şi cui mă adresez. Uneori treceam nepăsător peste unele crize sufleteşti şi împrejurări dificile, închizându-mă în sufletul meu ca într-o carapace ermetică fără să mărturisesc ceva cuiva.

Fără să dau timpul înapoi, îndrăznesc totuşi să mă aplec asupra celor 90 ani pe care i-am trăit ca într-o poveste fără sfârşit, ajutându-mă să parcurg un drum plin de întortocheli şi denivelări greu de străbătut. Astăzi, când mă aflu la un pas de încheierea existenţei mele pe suprafaţa pământului, îmi aştept moartea cu groază, determinat de faptul că ea este veşnică şi veşnicia mă înspăimântă. Pentru mine, lumea şi natura au fost două vise pe care le-am străbătut şi le-am parcurs numai cu ochii minţii şi ai sufletului, fiind nespus de greu. Fără să dau timpul înapoi, îndrăznesc totuşi să mă apropii de vremurile anilor trăiţi, alcătuind din tot şi din toate o poveste pe care doresc să o transpun în paginile acestui ultim roman.

XXXII

CALEA VIEȚII

Calea vieții constă în drumul pe care îl parcurgem din clipa în care ne-am născut și am pășit în lume și sfârșește în clipa când viața ni se curmă. Acest drum ne este trasat de Dumnezeu sau de destin și noi suntem obligați să-l străbatem fără încetare și fără șovăire. Puterile lui Dumnezeu sunt fără de margini, iar hotărârile lui neschimbătoare!

Calea vieții mele nu a fost pavată cu dale de granit, ci cu plăci sonore muzicale, care m-au ispitit tot timpul să o străbat, atras de farmecul melodios al fiecăreia dintre ele. Nu e poveste și nici născocire, ci doar un pur adevăr pe care l-am trăit ca puțini oameni din lumea aceasta. Viața mea a fost din copilărie și până în prezent determinată și împiedicată de handicapul pe care l-am moștenit de la naștere și, totuși, ca handicapat, în colțișorul din casa părintească, m-am simțit fericit și nu-mi doream nimic mai mult decât să merg odată la școală. Dorință a unui copil necăjit, a cărui mamă a știut să o îndeplinească la timpul oportun, făcând sacrificii enorme pentru a dobândi banii necesari de a mă duce la această școală.

Pe calea credinței și a ajutorului lui Dumnezeu, mama a reușit ca dintr-un copil necăjit și infirm, să facă un om util și demn societății, în cursul vieții sale. Mama avea momente când regreta că m-a născut, dar alunga ușor regretele și se străduia să facă ceva pentru mine de a mă duce mai repede la școală. Plângea până la lacrimi uneori, când vedea că este imposibil să mă ducă la învățătură, lipsindu-i cu desăvârșire posibilitățile materiale. Nicăieri nu m-am simțit mai bine și mai ocrotit, decât în prezența mamei și a fraților mei, în casa părintească, unde predomina sărăcia din plin. Mama se străduia din răsputeri să ne asigure pâinea cea de toate zilele, îmbrăcămintea ce trebuia s-avem fiecare și cheltuielile de întreținere la școală ale fraților mei. La fiecare sărbătoare a

Crăciunului, a Paştelui şi toamna când începeau şcolile, mama se simţea obligată să ne procure îmbrăcăminte nouă, strângând banii necesari de fiecare dată din propria-i muncă.

Tot timpul am trăit cu împăcarea că infirmitatea mi-a fost dăruită de cer spre a mă apropia mai mult de Dumnezeu, din fragedă copilărie. La comportarea faţă de Dumnezeu a contribuit mama, învăţându-mă să mă rog zilnic la El şi când mă simţeam bine şi când mă simţeam rău. Dându-i ascultare, am văzut şi am descoperit puterea dumnezeiască, ori de câte ori i-am implorat ajutorul.

În calea vieţii am avut ocazia să trăiesc momente de mare fericire şi momente de adâncă durere, trecând peste toate cu bine numai cu ajutorul lui Dumnezeu şi tot în calea vieţii am văzut drumul spre mântuirea ce va urma să vină când voi părăsi suprafaţa pământului.

XXXIII

LUPTA CU VIAŢA

Dacă m-aş fi lăsat pradă infirmităţii şi soartei mele nebune, aş fi ajuns un vai de capul meu şi nu ar mai fi fost nimic de mine, însă cu voinţa mea de fier şi cu ambiţia mea de oţel, am trecut victorios peste cele mai mari necazuri şi greutăţi şi am izbutit să îndeplinesc cel mai înalt ideal al vieţii mele, acela de a ajunge profesor şi slavă Domnului ca profesor m-am simţit cu adevărat fericit.

Viaţa e cel mai preţios dar pe care Dumnezeu ni l-a oferit, atât nouă oamenilor cât şi tuturor celorlalte vieţuitoare de pe faţa pământului, de la cele mai minuscule până la cele uriaşe şi gigantice. Dumnezeu ne-a oferit posibilitatea ca noi oamenii să trăim în cea mai perfectă stare, diferenţiindu-ne

fundamental de restul tuturor celorlalte vieţuitoare. A creat pentru om Raiul, din care, din păcate, Adam şi Eva au fost izgoniţi de acolo, săvârşind primul păcat, ce vă deveni o moştenire a omenirii până la sfârşi tul ei. După izgonirea lor din Rai, Dumnezeu a hotărât ca Eva şi toate femeile ce îi vor urma să nască în dureri mari, iar bărbaţii să-şi asigure hrana de toate zilele prin trudă şi sudoarea frunţii.

Lupta cu viaţa o începem din fragedă copilărie şi o continuăm până la adânci bătrâneţi, cu supunere şi devotament, care ne marchează în faţa lui Dumnezeu ca oameni cu suflet şi cu conştiinţă. Ne naştem unii săraci şi alţii îndestulaţi, fără să ştim de ce această inegalitate între noi, considerându-le pe toate ca hotărâri ale lui Dumnezeu sau ale destinului. Această inegalitate dintre oameni constituie însuşi spectrul vital al fiecăruia dintre noi. Viaţa este cea mai mare taină pe care Dumnezeu ne-a oferit-o nouă oamenilor de la începutul omenirii şi până la sfârşitul ei. Când omul s-a desprins din regimul de viaţă al animalelor, a apărut şi societatea umană, care în decursul vremurilor, a dobândit diverse forme de emancipare şi transformare socială.

Cu ajutorul inteligenţei oamenilor, s-au format clanuri şi triburi, conduse de *mater familias* şi *pater familias*, care au dus la state şi imperii. Toată această dezvoltare umană s-a datorat inteligenţei omului, înrădăcinată în fiinţa sa de către Dumnezeu. La baza progresului omenirii au avut un rol deosebit eforturile şi sacrificiile enorme ale unor persoane de înaltă inteligenţă şi moralitate umană pentru folosul omenirii. Toate eforturile lor martirice au fost realizate cu scopul de a îmbunătăţi viaţa lumii, atât material cât şi spiritual, prin muncă, civilizaţie şi cultură. Cei care s-au opus în calea lor au fost acele persoane duşmănoase dezvoltării omenirii. Nouă ne revine obligaţia morală să ne închinăm acestor martiri, pe care îi considerăm aleşii lui Dumnezeu. Fără ajutorul acestor personalităţi, omenirea nu ar fi fost capabilă să se desprindă din rândul animalelor şi fiarelor sălbatice.

Dacă s-ar putea ca noi oamenii să dispunem de propria noastră voinţă, am trăi ficcare după bunul nostru plac în timpul vicţii, fără să cunoaştem necazurile şi suferinţele care ne dau orientare în decursul exitenţci noastre. Din păcate însă, ce cunoaştem noi despre hotărârea Dumnezeiască este numai o închipuire limitată, pentru că Dumnezeu niciodată nu va fi cunoscut în totalitate de către om.

Veşnic va predomina în omenire binele şi răul, fără să se poată analiza de ce anume. aceste două elemente ale vieţ ii alcătuiesc ghidul de comportare al ficcărui om în societate. Nu există om care să dispună numai de unul dintre cele două elemente - bincle şi răul - aparţinând tainic puterii dumnezeicşti. Carc este cauza, şi scopul nu-l ştim, dar realitatea. Este cât se poate de puternică, iar noi nu avem nici cea mai mică calitate de a modifica aceste situaţii.

De când mă ştiu, am purtat în suflet grija zilei de mâine de a fi mai bine şi mai uşor de trecut pentru noi oamenii. Bucurându-ne de oricare zi senină şi blândă trăită, am sorbit din farmecul acestcia tot ce a fost mai bun şi mai demn. Ajunşi la bătrâneţe, ne bucurăm mai puţin de tihnă şi de viaţă. Este firesc să trecem în lumea veşnică a Raiului sau a Iadului legaţi strâns de faptele noastrc pe care le săvârşim zi de zi, cu voie sau fără de voie...

Am avut în viaţă încercări fantastice, când aş fi putut să devin un atcu desăvârşit, dar graţie minţii şi sufletului meu, am înlăturat acest pericol de dccădere. Viaţa nu este o glumă, ea are un destin care ne obligă să o trăim în cadrul unor norme rcligioase şi omeneşti, hotărâte de Dumnezeu, de la Facerea Lumii. Toate acestea alcătuiesc codul principal al existenţei noastre pe suprafaţa pământului, de la naştere şi până la moarte. Respectând dogmele religioase, trecem prin viaţă liberi de ispite şi de păcate.

Păcat că viaţa trece atât de repede şi de uşor, lăsând în urma ei mormane de amintiri legate strâns de modul în care le-am înfăptuit. Este impresionant faptul că nu trăim toţi la fel,

unii trăiesc foarte bine, fiind sănătoşi şi norocoşi, alţii din contră trăiesc ca vai de ei, în chinuri şi suferinţe, de când se nasc şi până închid ochii. Cine hotărăşte soarta acestora nu ştim, regretându-le predestinaţia. Fiecare suntem în mâna lui Dumnezeu şi a destinului său, trăind propria lui soartă.

Am suferit extrem de mult în viaţă pentru că nu am putut să văd farmecul unui zâmbet, splendoarea unui colorit de floare, strălucirea unui răsărit de soare, imensitatea luciului unor ape curgătoare şi stătătoare, grandoarea ameţitoare a înălţimii munţilor şi a vârfurilor lor. În faţa acestor neputinţe, m-am zbătut cu gândul şi cu mintea să mi le imaginez câtuşi de puţin, fără de reuşită. Faţă de importanţa vieţii, pentru mine acestea nu au fost nimicuri şi le-am regretat tot timpu. Lipsa lor din imaginaţia mea a întunecat mult măreţia şi grandoarea naturii. O haină se murdăreşte uşor, dar se curăţă la fel de uşor, spălând-o. Aşa că, să fim înţelepţi şi să spălăm fiecare pată a vieţii noastre, aducând cât mai posibil realitatea. Din nefericire, m-am întrebat de multe ori, tulburat: "Cui îi pasă de viaţa ta sau a părinţilor tăi, decât ţie însuţi?" Şi atunci "Dumnezeu nu ar fi responsabil de fii Săi?" Aceste întrebări îndrăzneţe poate că l-ar nemulţumi pe Dumnezeu, dar m-a lăsat în pace. Bâlciul lumii în care toţi ne credem cineva e alcătuit de soarta fiecăruia şi trebuie să ne-o jucăm fără nicio şovăire. În fiecare clipă suntem expuşi dispariţiei şi trecuţi în mâinile soartei fără discuţie.

Viaţa cu adevărat este o luptă, din care o mică parte triumfă, iar restul cedează.

XXXIV

SINGURĂTATEA ESTE ARMA UCIGĂTOARE PENTRU FIECARE DINTRE NOI

Pe drumul lung sau mai scurt al vieţii noastre, singurătatea este arma ucigătoare pentru fiecare persoană. La bătrâneţe, singurătatea devine cu adevărat o armă de dispariţie a fiecăruia dintre noi. Până la bătrâneţe nici eu nu m-am plâns de aceasta, pentru că am dus o viaţă foarte bună în cadrul societăţii şi al familiei. La bătrâneţe însă simt cum singurătatea mă ucide din zi în zi tot mai mult. Atât a timp cât desfăşurăm o activitate permanentă de muncă, nu trebuie să ne socotim singuri. Este normal ca atunci când desfăşurăm o activitate în cadrul unui colectiv de oameni mai restrâns sau mai larg, să nu simţim singurătatea. Într-un cămin conjugal unde predomină o dragoste permanentă între părinţi şi copii, nu se poate pune problema singurătăţii. Acolo e un al doilea rai pe pământ.

La bătrâneţe însă, singurătatea se stabileşte definitiv în viaţa noastră şi nu ne părăseşte decât atunci când vine sfârşitul. Trist, dar adevărat. Din acest motiv, se poate trage concluzia dureroasă că singurătatea este arma de ucidere a fiecăruia dintre noi. Din păcate, mă văd din zi în zi tot mai singuratic, fără să atribui vina cuiva. Norocul meu este că într-o mare măsură am găsit remediul înlăturării parţiale a singurătăţii. Când mă simt copleşit de ea, mă aşez la masa de lucru şi scriu o pagină, doua despre cine ştie ce întâmplare şi reuşesc să-mi recapăt buna dispoziţie şi linişte deplină. Altădată mă aşez la pian sau la orgă şi cânt câteva piese de muzică uşoară sau clasică, umplându-mi sufletul şi mintea de bucurii şi de plăcere. Câteodată se întâmplă să pun mâna pe telefon şi să sun pe cineva cu care să stau de vorbă până îmi trece urâtul. Şi uite aşa mi-am făurit leacuri de a scăpa momentan de

singurătatea care mă apasă din zi în zi tot mai mult. Nu dau rețete și nici sfaturi nimănui, dar doresc să subliniez că viața este o minciună permanentă cu care ne amăgim mai mult sau mai puțin.

Prima dată când am făcut cunoștință cu această stare apăsătoare a fost chiar în tinerețe, când, deși mă aflam în tumultul lumii, mă simțeam totuși singur, fapt care m-a determinat să mă căsătoresc. Mai în glumă, mai în serios, am căutat să rezolv această situație și, odată căsătorit, nu am mai știut de singurătate mai bine de 50 ani, până când soția s-a îmbolnăvit și a decedat. După moartea ei, al doilea val de tristețe și singurătate m-a înconjurat și cred că nu mă va părăsi niciodată.

XXXV

PE ARIPILE VISELOR MELE

În viață am fost un mare visător, făurindu-mi o sumedenie de vise, care mai de care mai îndrăznețe, mai importante și mai emoționante, sperând și dorind ca în decursul existenței mele să le realizez pe toate. Nu a fost deloc așa, pentru că din tot acel noian de vise, mi-am îndeplinit numai o părticică, restul le-am lăsat să se ducă o dată cu scurgerea timpului și a vieții.

Primul meu vis s-a născut în mintea și în sufletul meu, pe când aveam aproape trei ani. Atunci mi-am dat seama foarte bine că sunt infirm, lipsindu-mi lumina ochilor. Această descoperire m-a determinat să mă consider un copil neobișnuit. Toată durerea mea sufletească i-am mărturisit-o mamei, plângând și jeluindu-mă ei, ca la Dumnezeu. Ea, înțelegând durerea și stăpânindu-și emoțiile, mi-a vorbit

încurajator:" Ştiu, Nicuşor, mamă, că nu vezi, dar ai răbdare să. creşti mai mărişor şi te voi duce la doctor şi ai să te faci bine. Ai răbdare şi când vei împlini cinci ani, te voi duce la toţi doctorii din ţară să te lecuiască de această boală".

Am tăcut amândoi şi fiecare ne-am cufundat în amarul nostru. Eu mă întrebam copilăreşte dacă doctorii vor fi în stare să mă facă binc. Mama se întreba şi ea sărmana , îndureratâ, dacă doctorii vor putea să mă facă bine şi să văd şi eu câtuşi de puţin, implorând mila lui Dumnezeu. Şi fără să-mi dau seama, am adormit în braţele mamei, simţindu-mă mai fericit ca niciodată până atunci. Anii au trecut şi eu m -am făcut băieţel mare de cinci ani, fericit că voi merge pe drumul vindecării mele. Din nefericire, niciunul dintre doctori nu au fost în stare să mă vindece, întorcându-mă de fiecare dată. acasă cu sufletul îndurerat şi cu ochii întunecaţi, ca mai înainte. Ajuns acasă, mă porneam pe plâns şi pe jelit, văzându-mă un copil condamnat suferinţei. De la un timp, şi eu şi mama ne-am convins că între vis şi realitate există o distanţă enorm de mare.

Visul te înalţă în slăvile cerului, în timp ce realitatea te coboară pe pământ, pe drumul vieţii şi a realităţii adevărate. Acest vis s-a fixat în profunzime în memoria mea şi nu l-am mai şters din adâncul ei nici până astăzi.

Biata mamă m-a dus la atâţia medici şi a putut să se convingă că nici unul nu a fost capabil de a mă tămădui. Doctorii şi tratamentele lor costau foarte mulţi bani şi mama trebuia să muncească din răsputeri să-i procure. Eram patru copii pe capul său, care trebuiau să fie hrăniţi, îmbrăcaţi şi duşi la şcoli. Se străduia din zori până noaptea târziu să scoată acei bani, lucrând la maşina de cusut sau co sând cu acul neîncetat.

Atunci când mama şi-a pierdut încrederea în puterea şi în ştiinţa medicilor, s-a pornit cu mine pe calea bisericilor şi a mănăstirilor. Timp de trei ani, am fost nelipsiţi de la slujbele mari din an. Mergeam şi ne închinam în faţa icoanelor , rugându-l pe Dumnezeu să-mi dea lumina ochilor. Dar ochii

mei au rămas pe mai departe pradă beznei şi întunericului. Amândoi ne rugam cu multă evlavie şi aprindeam lumânări. Totul rămânea neclintit în situaţia mea. Până la urmă am renunţat să mai păşim şi pe această, cale sfântă, cu multă amărăciune şi am pornit pe drumul babelor şi al vrăjitorilor. De la aceştia am culeş cele mai, mari deceptii.

După toate aceste încercări, singura cale fericită a fost când mama m-a dus şi m-a înscris la şcoala primară de copii orbi din Bucureşti, şcoală ce mai târziu va hotărî soarta mea pentru toată viaţa. Nu mi-a fost uşor să mă înscriu acolo, pentru că. m-am despărţit de ea şi de toţi ai mei, dar foarte repede m-am obişnuit cu viaţa de elev şi m-am apucat serios de învăţătură, devenind un elev apreciat de toate cadrele didactice. Dovada cea mai elocventă a fost când în fiecare an şcolar am obţinut premiul întâi, spre bucuria mea şi a lor mei. Un adevărat mister s-a petrecut în mintea şi sufletul meu, dorind să învăţ carte mai departe, înscriindu-mă la liceu. După luarea bacalaureatului, m-am înscris la facultate. Tot acest proces al vieţii mele s-a încadrat în al doilea vis al meu, socotindu-l visul de aur. Nu m-am trezit din acest vis de aur decât atunci când m-am văzut absolvent şi licenţiat al Facultăţii de litere şi filosofie din Bucureşti, căpătând titlul de profesor.

Ca profesor timp de 35 ani, am slujit cu demnitate zi de zi şi an de an la catedră, educând şi pregătind elevii nevăzători pentru a face faţă desfăşurării propriilor lor vieţi în cadrul societăţii. Ultimul vis al meu şi deosebit de important a fost dorinţa de a-mi întemeia un cămin conjugal. M-am căsătorit cu una dintre cele mai bune femei, care mi-a adus fericire în suflet prin naşterea a cinci copii. Soţia dispunea de o inimă mai rar întâlnită, având o deosebită grijă şi dragoste pentru mine şi copii.

Toate realizările pe care le-am îndeplinit în viaţă s-au datorat voinţei mele şi ajutorului lui Dumnezeu. Stăpânit de gânduri şi de amintiri, m-am hotărât ca în puţinul timp pe

care-l mai am până la încetarea din viaţă să elaborez ultima lucrare în care să prezint viaţa mea, din copilărie şi până la bătrâneţe. Pentru acest mare act am depus efortu ri extrem de mari şi de importante în elaborarea acestei cărţi.

XXXVI

EPISTOLA VIEŢII

Viaţă, viaţă, legată cu aţă
Şi cu fir de borangic
Să nu dureze un pic!

Să dureze a veşnicie
Aşa cum îmi place mie,
Cu cântări de lăutari
Şi cu chefuri tot mai mari.

Ce e azi, nu este mâine
Când e rău nu este bine
Şi în fiecare zi
Te poţi tare necăji.

Viaţă, viaţă, de n-ai fi
N-am mai face nebunii...
În bancă ne-am aşeza
Şi cu toţi cuminţi am sta!

Trăiesc unii ca nebunii
Şi se-nfoaie ca păunii;
Îşi văd viaţa o poveste
Şi tresar la tot ce este.

Frunză verde, frunză rară
Viaţa este o primăvară
Încărcată de flori multe
Şi de vise mii şi sute.

Frunză verde, frunză rară
Viaţa-i rod din timp de vară
Cu recolte-mbelşugate
Şi speranţe-ncununate.

Toamna vieţii e frumoasă
Şi n-am vrea deloc să treacă;
Dar ca trece şi ne lasă
Când lumea ne e mai dragă.

Vine iarna ca nebuna
Şi îngheaţă totu-n cale
Toată viaţa ne-o stinge
În cea mai cumplită jale.

.....

Am avut un proces de maturizare foarte îndelungat, ajungând la o vârstă matusalemică, datorită bunătăţii lui Dumnezeu, care mi-a dat sănătate şi numai bine.

Unii au o viaţă scurtă, alţii mai lungă. Eu am avut o viaţă foarte întinsă, atingând 90 de ani, vârstă care mi-a oferit posibilitatea să elaborez şi să scriu acest ultim roman, care cuprinde din plin viaţa mea grea şi trepidantă.

Mai 2010 *Autorul*

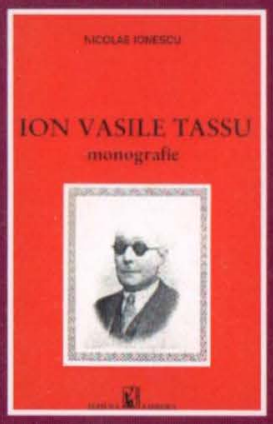

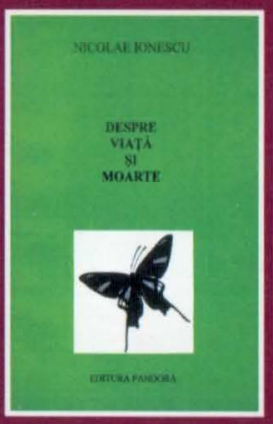

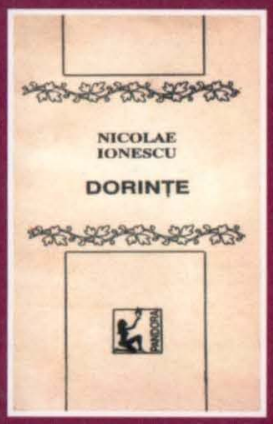

PSIHOLOGIA UNEI VIEŢI TREPIDANTE a profesorului NICOLAE IONESCU este o mărturie cutremurătoare, scrisă cu franchețe dezarmantă, în apropierea vârstei de 90 de ani, a unui om singular care a reuşit, prin voință, tenacitate, curaj şi credință în Dumnezeu, să-şi învingă destinul crud şi nedrept, acela de a trăi „sub povara imperiului impenetrabil al întunericului", făurindu-şi un curs al vieții invidiabil, plin de reuşite în toate privințele, inclusiv aceea de a fi autorul a circa 400 de contribuții publicistice, 10 romane, monografii şi volume de memorialistică (unele premiate la New York, Brisbane, Moscova, Sofia), dar şi a peste 50 de lucrări de muzică uşoară, corală, romanțe şi piese orchestrale. Viața domnului profesor Nicolae Ionescu este un exemplu de mare valoare morală.

Ion Monafu

ISBN 978-973-8147-58-4